

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

SəS

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 156 (5628) 18 avqsut 2018-ci il. "Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı. Qiyməti 40 qəpik

"İqtisadi baxımdan 15 il ərzində Azərbaycan qədər inkişaf edən ikinci dövlət yoxdur"

İlham Əliyev: "Bizim inkişafımızın təməlində həm düşünlümiş siyaset, həm güclü iradə, eyni zamanda, güclü iqtisadiyyat dayanır"

Səh 2

18 Avqust - Sərhəd Qoşunları Günüdür!

8

Heydər Əliyev Fondunun sosial layihələri uğurla reallaşır

3

Baş Prokurorluq, DİN və DTX Gəncə hadisələri ilə bağlı birgə məlumat yayırlar

4

DSX Bəhruz Quliyevi "Hərbi-əməkdaşlıq sahəsində xidmətlərə görə" medalı ilə təltif edib

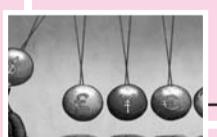
4

Saen Arutyan: "Robert Koçaryanın tərəfdarları məhkəməyə nəhəng məbləğdə rüşvət təklif ediblər"

7

Regionda valyuta ilə bağlı vəziyyət nə vəd edir?

12

14

ADP-nin "REAL" ilə bağlı iddiası qüvvədə qalır

13

Rob Nikoldan revans almağa hazırlıdır

9

Azərbaycanlı döyüşçülər peşəkar boks gecəsində istirak edəcəklər

18 avqust 2018-ci il

“İqtisadi baxımdan 15 il ərzində Azərbaycan qədər inkişaf edən ikinci dövlət yoxdur”

İlham Əliyev: “Bizim inkişafımızın təməlində həm düşünülmüş siyaset, həm güclü iradə, eyni zamanda, güclü iqtisadiyyat dayanır”

Qeyri-neft sektorunun dinamik inkişafı və iqtisadiyyatın şaxə-ləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən məqsəd-yönlü tədbirlər kənd təsərrüfatı sahələrinin inkişafında müüm nəticələrin əldə olunmasına gətirib çıxarıb. Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində, ölkə iqtisadiyyatının müüm sahəsi olan qeyri-neft sektorunun inkişafında, eləcə də, əhalinin məşgulluq səviyyəsinin yüksəldilməsində müüm rol oynayan kənd təsərrüfatının dinamik və dəyaniqli inkişafının təmin edilməsi istiqamətində müüm işlər görülür.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ərzəq təhlükəsizliyi üzrə tam müstəqilliyə nail olunmasını milli hədəflərdən biri kimi müeyyənmişdir. “Hazırda qarşıda duran en başlıca məqsəd daxili imkanlar hesabına kənd təsərrüfatı və erzaq məhsulları ilə özünü təminata və davamlı inkişafa nail olmaqla, Azərbaycanı inkişaf etmiş ölkələr səviyyəsinə çatdırmaqdır” - deyən ölkə başçısının iradəsi və göstərləri ilə ölkəmizdə ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Azərbaycan Prezidentinin sərəncamları ilə, ölkənin sosial-mədəni və iqtisadi sahələrində olduğu kimi, kənd təsərrüfatının inkişafına dair qəbul olunmuş dövlət proqramları, müvafiq qanunvericilik aktları ölkə ərazisində olan torpaq ehtiyatlarından səmərəli şəkildə istifadə üçün geniş imkanlar açıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında dövlət başçısı ilin birinci yarısının inkişaf göstəricilərini diqqətə çatdıraraq, bildirib ki, altı ay ərzində ümumi daxili mehsul 1,3 faiz artıb: “Hesab edirəm ki, bu, yaxşı göstəricidir. Ondan daha yaxşı göstərici odur ki, qeyri-neft sektorumuz 2 faiz artıb. Sənaye istehsalı 1 faiz artsa da, bu da məqbul rəqəmdir. Qeyri-neft sənayemiz 8,8 faiz artıb. Bu, onu göstərir ki, qeyri-neft sektoruna qoyulan investisiyalar, sahibkarlara göstərilən dəstək öz bəhrəsini verir”.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 25 avqust 2008-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş “2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında əhalinin ərzəq məhsulları ilə etibarlı teminatına dair Dövlət Proqramı”, “2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramı”, “Azərbaycan Respublikası regionlарının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”,

diger sahələrində de sitrusçuluq, çayçılıq, çəltikçilik və s. sahələrində de inkişaf nəzərə əcapacaq dərəcədədir.

Cənab Prezident çıxışında kənd təsərrüfatı ilə bağlı qarşıda duran əsas vəzifələrdən birinin bu sahədə ən müasir standartları tətbiq etmək olduğunu bildirib: “Son illərdə kənd təsərrüfatının inkişafına böyük diqqət göstərilmişdir. Demək olar ki, biz texnika parkımızı tamamilə yeniləmişik. Kənd təsərrüfatı texnikasının alınması bundan sonra da davam etdiriləcək, ancaq onun əsas hissəsi həll olunub. Özü də qeyd etməliyəm ki, dünyanın aparıcı şirkətlərinin texnikası bu gün bizim taralarımızda fəaliyyət göstərir və fermərlər də bu texnikadan çox razıdır. Bu məqsədle böyük vəsait nəzərdə tutulur. Burada qeyd olunub, təkcə bu il 160 milyon manat dəyərində 5 mindən çox texnika alınmışdır. Ancaq bu sahədə bundan sonra şəffaflıq tam təmin edilməlidir”.

Qeyri-neft sektorunun inkişafına

“2012-2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında üzümçülüyün inkişafına dair Dövlət Proqramı”, “Azərbaycan Respublikasında yay və qış otaqlarından səmərəli istifadə olunması və səhralaşmanın qarşısının alınmasına dair Dövlət Proqramı” və s. bu sahənin inkişafına yeni yollar açıb. Prezident İlham Əliyevin Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” inkişaf Konsepsiyasında qeyri-neft sektorunun inkişafı istiqamətində və ərzəq təhlükəsizliyinin daha da gücləndirilməsi, ərzəq təhlükəsizliyinin daha da gücləndirilməsi üçün ciddi addımlar atılıb. Cənab Prezident çıxışında kənd təəssüratının 7,6 faiz artığını, bitkiçiliyin isə 14 faizdən çox artığını diqqətə çatdırıb: “67 min yeni iş yeri yaradılıb. Onlardan 58 min daimi iş yeridir. Ölkə iqtisadiyyatına 6 milyard dollar

sərməye qoyulub. İnflyasiya cəmi 3 faizdir. Əhalinin pul gəlirləri 9,3 faiz artıb. İnflyasiyanın aşağı səviyyəde olması, onu göstərir ki, ölkəmizdə makroiqtisadi sabitlik tam təmin edilir”. Təbii ki, kənd təsərrüfatı sahəsində ayrılan dövlət diqqətinin təzahüründür ki, bu irəliləyişlər əldə olunub.

Göründüyü kimi, son illər kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıları-hər vilimiz güzəştlər və subsidiyalar, həmçinin, bu sahədə fəaliyyət göstərən hüquqi və fiziki şəxslərin 2019-cu ilədək, torpaq vergisi istisna olmaqla, bütün növ vergilərdən azad edilməsi ölkədə kənd təsərrüfatının inkişafında əhəmiyyətli rol oynayıb.

Öləttə ki, kənd təsərrüfatının

ayrılan diqqət bu nailiyyətlərə təkandır. Görülən bu və digər işlər Azərbaycan Prezidentinin apardığı balanslaşdırılmış sosial-iqtisadi siyasetin məntiqi nəticəsidir. “Bizim inkişafımızın təməlində həm düşünülmüş siyaset, həm güclü iradə, eyni zamanda, güclü iqtisadiyyat dayanır”, - deyən Cənab Prezident güclü iqtisadiyyat qura bildiyimizi vurğulayıb: “...bu gün heç kimdən asılı deyilik, özümüz öz taleyimizin sahibiyik və iqtisadi sahədə böyük uğurlar əldə etmişik. Son 15 ilin göstəriciləri bunu əyani sübut edir. İqtisadi baxımdan 15 il ərzində Azərbaycan qədər inkişaf edən inkin-ci dövlət yoxdur”.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Heydər Əliyev Fonduunun sosial layihələri uğurla reallaşır

Mehriban xanım Əliyeva "Bizim həyata keçirdiyimiz hər bir layihə, ilk növbədə, vətəndaşların maraqlarını qorumağa və köməyə ehtiyacı olan insanlara yardım etməyə yönəlib"

Beynəlxalq aləmdə yüksək mövqə qazanaraq qüdrətli dövlətə çəvrilən Azərbaycanda bütün sahələrdə əldə edilən nailiyyətlər ölkəmizin ictimai-siyasi və sosial-mədəni həyatında özünü bürüzə verir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə regionların inkişafı strategiyasının uğurla həyata keçirilməsi və regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarında nəzərdə tutulan tədbirlərin uğurlu icrası ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafına müsbət təsirini göstərib. Bu uğurların əldə olunmasında, mühüm layihələrin reallaşdırılmasında Heydər Əliyev Fonduunun da rolu müstəsnadır.

Fond yarandığı gündən Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fonduunun prezidenti, YU-

Birliyi, qısa bir vaxt ərzində, regionların həyatında mühüm rol oynayıb. RİİB-in regionlarda ictimai nəzarətin həyata keçirilməsinde, region sakinləri ilə dövlət və bələdiyyə orqanları arasında dialoğun inkişaf etdirilməsində göstərdiyi təşəbbüsler də diqqətəlayiqdir. Təbii ki, bütün görülən işlər Heydər Əliyev Fonduun həyata keçirdiyi layihələrdən qaynaqlanır.

AZTƏMİNATLI AİLƏLƏRİN və ƏLLİLLİYİ OLAN ŞƏXSLƏRİN ÖZÜNÜMƏŞĞULLUĞU TƏMİN EDİLİR

Bu yaxınlarda Heydər Əliyev Fonduun "Regional İnkışaf" İctimai Birliyi ilə Əmek və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi arasında özünüməşğulluq programının icrası sahəsində əməkdaşlığı dair imzalanan memorandum da Prezident İlham Əliyevin sosial inkişaf kursunun yüksək səviyyədə həyata keçirilməsində Heydər Əliyev Fonduun fəaliştişirin növbəti göstəricisidir. İmzala-

NESKO və İSESKO-nun Xoşməramlı Səfiri Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi altında ölkəmizin sosial-iqtisadi, mədəni tərəqqisi, sivil dünya birliyinə integrasiyası, xalqın maddi rifahının yaxşılaşdırılmasına dəstək verən, eləcə də, tariximizin, mədəniyyətimizin, ince sənətimizin, Azərbaycan həqiqətlərinin bütün dünyada tanıtılması istiqamətində müxtəlif program və layihələri reallaşdırır. Digər sahələrlə yanaşı, sosial məsələlərin həllinə, sosial cəhətdən həssas grupların sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması tədbirlərinə də dəstək verilməsi üçün fond tərəfindən aradılıcı və əhatəli layihələr və proqramlar həyata keçirilir. Belə ki, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan və əlliyyi olan şəxslərlə bağlı bu günədək reallaşdırıldığı layihələr arasında Bakıda və regionlarda reabilitasiya mərkəzlərinin və müəssisələrinin yaradılması mühüm yer tutur. Bu mərkəz və müəssisələr ölkədə sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün tibbi reabilitasiya imkanlarının artırılmasına, bu sahədə yüksək standartlara uyğun infrastrukturun yaradılmasına əhəmiyyətli töhfə verməklə yanaşı, fiziki imkanları məhdud gənclərin peşə reabilitasiyası və onların yaradıcılıq potensialının artırılmasında mühüm rol oynayır.

Validen himayəsindən və ailə qayğısından məhrum olan uşaqların cəmiyyətə integrasiyasına dəstək, onların asude vaxtının səmərəli təşkili üçün, mütəmadi olaraq, həyata keçirilən tədbirlər də Heydər Əliyev Fonduun diqqət mərkəzində saxladığı məsələrdəndir. Uşaq hüquqlarının tam həcmidə təmin edilməsi, uşaq problemlərinin ardıcıl həlli, uşaqların keyfiyyətli təhsil və dünya standartlarına uyğun olan tibbi xidmətlə təmin edilməsi, böyük mədəniyyət və sosial təşəbbüslerin yaxşılaşdırılması istiqamətində müxtəlif səpkiyi tədbirlər həyata keçirib. İnsanların müxtə-

prioritet istiqamətlərindən olduğu üçün fond tərəfindən bu istiqamətdə də uyğun layihələr həyata keçirilir. Mehriban xanım Əliyevanın xeyrəxah missiyasının davamı olaraq, Bakıda yaradılan Xüsusi Qayğıya Ehtiyacı olan Uşaqların Dövlət Reabilitasiya Müəssisəsi ölkədə uşaqlar üçün yüksək standartlara uyğun reabilitasiya infrastrukturunun genişlənməsi imkan verir. Fondun mühüm sosial layihələrindən biri de "Məzun evi" Sosial Müəssisəsidir. Müəssisədəki iki yaşayış binasında validen himayəsindən məhrum olmuş 243 gənc menzillə təmin edilib.

REGIONLARDA İCTİMAİ NƏZARƏTİN GÜCLƏNDİRİLMƏSİ, VƏTƏNDƏŞ CƏMIYYƏTİ QURUCULUĞU, ÖLKƏMİZİN İCTİMAİ-SİYASI VƏ SOSIAL-MƏDƏNI HƏYATINI ƏHADƏ EDƏN MÜHÜM LAYİHƏLƏRİN REALLAŞDIRILMASI İSTİQAMƏTİNDƏ UĞURLU NƏTİCƏLƏR ƏLDƏ EDİLMİŞDİR

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə təsis edilən "Regional İnkışaf" İctimai Birliyi də vətəndaş cəmiyyəti quruculuğunda əhəmiyyətli layihələr reallaşdırılır. Bölgələrdə yaşayan vətəndaşların üzləşdiyi problemlərin, yerli əhalini kompleks şəkildə narahat edən məsələlərin aradan qaldırılması kimi məsələləri əsas məqsəd kimi qarşıya qoyaraq elm, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, sosial, idman, ekologiya, İKT və infrastruktur layihələri həyata keçirir. Qısa bir zaman məsafəsində insan kapitalının formalaşdırılması, əhalinin tibbi sağlığının mühafizəsi, sosial-məsələt təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində müxtəlif səpkiyi tədbirlər həyata keçirib. İnsanların müxtə-

lif növ problemlərlə üzləşərək, onların həlli üçün ayrı-ayrı qurumlara müraciət edən "Regional İnkışaf" İctimai Birliyi, məhz həmin problemləri aidiyəti təşkilatlara çatdırıran vasitəçi qurum kimi fəaliyyətini davam etdirir. İctimai Birlik tərəfindən rayon sakinlərindən, yaşayış evlərinə kollektiv müraciət əsasında, yüzdən artıq evə dövlət reyestərindən çıxarış hazırlanaraq təqdim edilib. "Regional İnkışaf" İctimai Birliyi və Böyük Britaniyanın Azərbaycana Birgə Yardım təşkilatı arasında əməkdaşlıq haqqında imzalanan memorandum çərçivəsində UAFA nümayəndələri Biləsuvar və Cəlilabad rayonlarında 300-dən çox aztəminatlı və sosial dəstəyə ehtiyacı olan ailələr görüşlər keçirib, onlara müxtəlif dövlət qurumlarının xidmətlərindən istifadəsinin genişləndirilmesi, ailə sahibkarlığının, davamlı kənd təsərrüfatı imkanlarının inkişaf etdirilməsi, təhsil, həbelə, sosial xidmətlər şəbəkəsinin gücləndirilməsi istiqamətində təşkilati və hüquqi yardım göstərib. Mehriban xanım Əliyevanın vurğulduğu kimi, bizim həyata keçirdiyimiz hər bir layihə, ilk növbədə, vətəndaşların maraqlarını qorumağa, köməyə ehtiyacı olan insanlara yardım etməyə yönəlib: "Regional İnkışaf" İctimai Birliyini təsis edərək, əsas məqsədimiz dövlət qurumları, qeyri-hökumət təşkilatları, sahibkarlar və yerli əhalilər arasında konstruktiv əməkdaşlıq modeli yaradaraq, insanları narahat edən problemlərin aradan qaldırılmasına nail olmaq idi. Düşünürəm ki, biz bunu bacardıq. Regionlarda İctimai Nəzarətin gücləndirilməsi, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu, ölkəmizin İctimai-siyasi və sosial-mədəni həyatını əhatə edən mühüm layihələrin reallaşdırılması istiqamətində uğurlu nəticələr əldə edilmişdir".

Həqiqətən də, "Regional İnkışaf" İctimai

nan Memorandumda əsasən, fondun "Regional İnkışaf" İB özünüməşğulluq programının icrasında ƏƏSMN ilə əməkdaşlıq etməklə intensiv meyvə bağlarının, tərəvəz və bostançılıq təsərrüfatlarının yaradılmasına öz dəstəyini verəcək. Özünüməşğulluq programı aztəminatlı ailələr üçün kiçik ailə biznesinə çıxışın təminatı ilə yanaşı, ölkədə kiçik və orta sahibkarlığın dəstəklənməsinə yönəlib. Xatırladaq ki, Heydər Əliyev Fonduun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü və müvafiq qurumların dəstəyi ilə regionlarda aztəminatlı ailələr üçün salınmış meyvə bağları özünüməşğulluğun təmin edilməsi və həmin ailələrin maddi rifahlarının yaxşılaşdırılmasında mühüm rol oynayır. İmzalanan əməkdaşlıq Memorandumu da özünüməşğulluğa dəstək istiqamətində fəaliyyəti genişləndirməyə, regionlarda "Sosial bağlar" layihəsinin birge həyata keçirilməsinə imkan verir. Memorandum çərçivəsində regionlarda 125 ailə üçün intensiv meyvə bağlarının salınması, tərəvəz və bostançılıq təsərrüfatlarının yaradılması nəzərdə tutulub. Layihənin üstün cəhətlərindən biri də, həmin ailələr üçün qeyd olunan təsərrüfatlar yaradılmaqla yanaşı, RİİB tərəfindən onlara aqrotexniki qulluq, təlimləndirmə, logistika və hazır mehsulun marketinginin təşkilində, ailələrin bu təsərrüfatlardan əldə edəcəkləri gəlirlərin istehsalın inkişafına yönəlmələri üzrə onlara təkliflərin verilməsində və digər istiqamətlərdə dəstək göstərilecək. Həyata keçiriləcək layihə işsiz kimi qeydiyyata alınmış şəhid ailələri, aztəminatlı ailələr, əlliyyi olan şəxslərin özünüməşğulluğunun təmin edilməsi və sosial müdafiəsinin gücləndirilməsində mühüm rol oynayacaq.

Zümrüd BAYRAMOVA

Baş Prokurorluq, DİN və DTX Gəncə hadisələri ilə bağlı birgə məlumat yayıblar

Xəbər verdiyimiz kimi, iyulun 3-də Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elmar Vəliyevə və polis əməkdaşı Qasim Aşbazova qarşı məqsədönlü şəkildə əvvəlcədən planlaşdırılmış terror aktı, iyulun 10-da isə Gəncədə kütləvi iğtişaş törətməklə həmin terror aktını dəstəkləyən radikal diniyönümlü bir qrup şəxsin xidməti vəzifələrini yerinə yetirən iki polis əməkdaşına zor tətbiq etməklə qətlə yetirməsi və sair faktlar üzrə cinayət işi başlanıllaraq istintaq aparılır.

Respublika Baş Prokurorluğunun, Daxili İşlər Nazirliyinin ve Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin metbuat xidmetlərinin AZƏRTAC-a daxil olan birgə məlumatında bildirilir ki, davam etdirilən prosessual araşdırmaclar və əməliyyat-axtarış tedbirleri ilə iyulun 3-de tərəfdən cinayətin icraçısı, hazırda həbsdə olan Yunis Səfərovun yaxın münasibətde olduğu Eldar Orucov, Azər Əliyev, Mahir Əzizov ile birlikdə Azərbaycanda şəriət qaydaları ilə idarə edilən dövlət qurmaq niyyəti ilə hökumət orqanlarına qarşı partizan mühərabəsi aparmaq qərarına gəldikləri müəyyən edilib. Bu məqsədə onlar 2012-ci ildə xərici ölkələrdən birində döyük təlimi keçmiş və həmin ilin yaz aylarında Gəncə şəhərinə gələrək şəher sakını, hazırda həbsdə olan Hamlet Abdullayevdən 1 ədəd "Kalaşnikov" markalı avtomat silah və 1 ədəd "Makarov" markalı tapança alıblar. Lakin həmin dövrde planlaşdırıldıqları cinayətkar əməller baş tutmadığından silahları Hamlet Abdullayev qaytarıb ölkəni tərk ediblər.

Dini radikalizmə meyilli Hamlet Abdullayev həmin silahları və "Marqulin" markalı dəha 1 ədəd tapançanı onunla eyni radikal

dini baxışları bölüşən və 2018-ci il iyulun 21-də keçirilmiş xüsusi əməliyyat zamanı silahlı müqavimət göstərdiyinə görə məhv edilmiş Anar Bağırovla birgə Gəncə şəhər sakını Pərviz Bayramovdan və 2015-ci ildə avtomobil qəzasında ölmüş Məhəmməd Əzizovdan 500 manata alıb.

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elmar Vəliyev qarşı terror aktı törətməkde təqsirləndirilən Yunis Səfərov həmin silahları müvəqqəti qaytardıqlan sonra Hamlet Abdullayev "Makarov" tapançasını pul məqabılındə Pərviz Bayramova və "Kalaşnikov" avtomatını dayası, Gəncə şəhər sakını Aydin Qurbanova vermiş, "Marqulin" markalı tapança isə Anar Bağırovda qalıb.

Aydın Qurbanovun və Anar Bağırovun gizlətdikləri silahlının və sursatın yerinin müəyyən edilməsi məqsədilə onların Gəncə şəhərində qeydiyyatda oluduları ünvanlarda axtarış aparılıb. Neticədə Aydin Qurbanovun yaşadığı binanın çardağından "Kalaşnikov" avtomati, ona aid 56 ədəd patron və 1 ədəd sandıqça, Anar Bağırovun yaşadığı binanın zirzəmisindən "Marqulin" markalı tapança, ona aid 47 ədəd patron, 132 ədəd avtomat patronu, "Teksun" yaq qabının içində gizlədilmiş daha 273 ədəd avtomat və tapança patronu, 8 ədəd sandıqça, habelə mənzilindən radikal dini məzmunlu materiallar olan və faşizmi təbliğ edən 36 ədəd kompakt disk aşkar edilərək götürülüb.

Aydın Qurbanov və Pərviz Bayramov Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 228.3-cü (müteşəkkil cinayətkar dəstə tərəfindən qanunsuz olaraq odlu silah, döyük sursatı əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, gəzdirmə, daşınma) maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq bərələrində məhkəmə tərefindən həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Müvafiq cinayət işi üzrə istintaq hərəkətləri və əməliyyat-axtarış tedbirleri intensiv surətdə davam etdirilir.

Qazaxıstan Xəzər dənizinin statusu barədə Konvensiyani tezliklə ratifikasiya edəcək

Qazaxıstan yaxın vaxtlarda Xəzər dənizinin hüquqi statusu barədə Konvensiyani ratifikasiya etməyi planlaşdırır. AZƏRTAC TASS informasiya agentliyinə istinadla xəber verir ki, bu nu Qazaxıstan Xərici İşlər Nazirliyinin xüsusi işlər üzrə səfəri Zülfüyə Amancolova

avqustun 17-də keçirilən brifinqdə bildirib. "Biz yaxın vaxtlarda Xəzər dənizinin statusu barədə Konvensiyani ratifikasiya etmək niyyətindəyik. Bütün hallarda XİN yubanmadan dövlətdaxili prosedurları yerine yetirməye başlayacaq. Konvensiyani hökumətə göndərəcəyik, hesab etmirəm ki, bu məsələnin həlli uzansın", - deyə Amancolova vurğulayıb. Onun sözlerinə görə, bundan sonra hökumət sənədi parlamente göndərəcək.

Katırladaq ki, avqustun 12-də Aktau şəhərində keçirilən V Xəzər sammitinin yekunu olaraq, Azərbaycan, Qazaxıstan, Türkmenistan, İran və Rusiya prezidentləri Xəzər dənizinin hüquqi statusu barədə Konvensiyani imzalayıblar. Sənəd üzərində işlər 1996-ci ildən bəri davam edib.

Elmar Məmmədyarov Malayziyanın ölkəmizdəki səfiri ilə görüşüb

Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədyarov Malayziyanın ölkəmizdəki səfiri Dato Roslan Tan Sri Abdul Rehman ilə diplomatik fəaliyyətinin başa çatması əlaqədar görüşüb. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilər ki, görüşdə iki ölkə arasındaki siyasi dialoq

və əməkdaşlıqdan məmənnuluq ifadə olunub, enerji və iqtisadi sahədə əlaqələrin inkişafında əldə olunan irəliyələr xüsusi şəxslər qeyd edilib. Nazir Elmar Məmmədyarov səfirin ölkələrimiz arasında ənənəvi dostluq əlaqələrinin inkişafına verdiyi töhfələrinin yüksək qiymətləndirildiyini diqqətə çatdırıb. Səfir Dato Roslan Tan Sri Abdul Rehmana geləcək fealiyyətində uğurlar arzu edib.

DSX Bəhruz Quliyevi "Hərbi-əməkdaşlıq sahəsində xidmətlərə görə" medalı ilə təltif edib

Dövlət Sərhəd Xidməti "Ses" Media Qrupunun fealiyyətini yüksək qiymətləndirib. SIA-nın xəberinə görə, dünən "Ses" Media Qrupun rəhbəri Bəhruz Vaqif oğlu Quliyev Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi general-polkovnik Elçin Quliyev tərəfindən "Hərbi-əməkdaşlıq sahəsində xidmətlərə görə" medalı ilə təltif edilib.

Rəhbəri olduğu media qurumun fealiyyətinə göstərilən qiymətə görə Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi, general-polkovnik Elçin Quliyevə təşəkkürünü bildirən Bəhruz Quliyev bildirib ki, bu medal təkcə ona deyil, ümumilikdə "Ses" Media Qrupun bütün əməkdaşları

nın fealiyyətine verilən yüksək qiymətdir: "Ses" Media Qrupu daim dövlətçilik meyərlərindən çıxış edərək, həzər zaman bu önəmli amili diqqətində saxlayıb, Dövlət Sərhəd Xidməti ilə əməkdaşlıq da məhz bunun bariz göstəricisidir. Bir daha me-

ne və kollektivimize göstərilən yüksək etimada görə cənab general-polkovnik Elçin Quliyevə dərin təşəkkürümüzü bildiririk. 18 avqust Sərhəd Qoşunları günü münasibəti ilə bütün sərhədçiləri təbrik edir, fealiyyətində uğurlar arzu edirik".

DSX-nin Yevlaxdakı hərbi hissəsində gənc əsgərlər Vətənə sədaqət andı içiblər

Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Yevlaxda yerləşən hərbi hissəsində gənc əsgərlərin andığma mərasimi keçirilib. DSX-nin mətbuat mərkəzindən AZƏRTAC-a bildirilər ki, gənc əsgərlər təntənəli şəkildə hərbi anda gətirildikdən sonra mərasim açıq elan edilib.

Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 99-cu ildönümü ərəfəsində keçirilən və dövlət himninin səslənməsi ilə başlayan mərasimdə şəxsi heyeti təbrik edən Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi, general-polkovnik Elçin Quliyev ulu öndər Heydər Əliyevin dövlət sərhədlərimizin qorunması, Azərbaycan sərhəd mühafizəsinin formalasması və inkişafın-dakı xidmətlərini diqqətə çatdırıb. Xidmət rəisi Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham

Əliyev tərəfindən dövlət sərhədlərinin müdafiəsi məsələlərinə böyük önəm verildiyini, dövlətimizin başçısının ali diqqət və qayğısı sayəsində ölkəmizin sərhəd müdafiəsinin ən müasir teleblər səviyyəsinə qaldırıldığını xüsusi qeyd edib.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi Vətənə, dövlətə sədaqət andı içəri-k müraciət sərhədlərimizi şərəfle qorumaq məsuliyyətini üzəri-lərinə götürən gənc əsgərlərin hərbi anda daim sadıq qalacaqlarına və xidmətdə yüksək nəticələre nail olacaqlarına əminliyini bildirib, on-lara müvəffəqiyyətlər arzulayıb.

General-polkovnik Elçin Quliyev dahi öndər Heydər Əliyevin hakimiyətə qayğısının - Milli Qurtuluş Günü 25-ci ildönümü ərəfəsində iki mindən artıq sərhədçi-nin xüsusi hazırlanın və uzunluğu iki min metr olan dövlət bayraqımı-zı çiçinləri üzərində daşıyaraq "Zəfərə doğru" yürüş etməsini xatırla-daraq, Azərbaycan Prezidenti il-

ham Əliyevin Ali Baş Komandanlığı altında ən yaxın zamanlarda bu zəfər yürüşünün zəfər döyüşüne çevriləcəyinə, Vətən sərhədlərinin bütövlüyüün təmin edilecəyinə, işğaldan azad olunacaq ərazilərdə şərəf və ləyaqət rəmzi olan üçrəngli bayraqımızın dalgalanacağına əminliyini bildirib.

Validəynlər çıxışlarında yaradılmış şəraite görə ölkə rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını bildirib, övladlarını təbrik edərək Vətən sərhədlərinin keşiyində ayıq-sayıq dayanmağı arzulayıblar.

Xidməti-döyüş fəaliyyətlərində yüksək nəticələr göstərmış hərbi qulluqçulara dövlət təltifləri təqdim olunub. Mərasim gənc əsgərlərin

təntənəli marşla tribuna öündən keçidi ilə başa çatıb.

Andiçme mərasimi başa çatdıqdan sonra Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi, general-polkovnik Elçin Quliyev əsgərlərin valideynləri və ailə üzvləri ilə görüşüb. Xidmət rəisi onların övladlarının Vətənə, dövlətinə faydalı vətəndaş, ləyaqətli insan, əsl sərhədçi kimi formalaşmasına DSX tərəfindən ciddi önem verildiyini, bunun üçün valideynlərin hərbi hisselerle birgə fəaliyyətinin böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib. General-polkovnik Elçin Quliyev oğullarının hərbi andı qəbul edərək keçirdikləri iftixar hissələri münasibətlə hər bir valideyni təbrik edib.

18 avqust 2018-ci il

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri İsmayıllı rayonunda vətəndaşları qəbul edib

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev İsmayıllı, Göyçay, Ağsu, Şamaxı, Qobustan rayonlarının sakinlərini fərdi qaydada qəbul edib. Əmək və əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin ictimiyətlə əlaqələr şöbəsinin AZERTAC-a bildiriblər ki, qəbuldan əvvəl nazir və İsmayıllı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mirdaməd Sadıqov ümummilli lider Heydər Əliyevin İsmayıllı şəhərindəki abidəsinə ziyarət edərək önünə gül dəstələri düzüblər.

S.Babayev qəbulu yazılmış 64 vətəndaşın hər birini fərdi qaydada qəbul edib. Müraciətlərdə bu və ya digər sosial təminat növünə hüququn olub-olmaması, məşğulluğun təminatı, özünmüşşəlliq programına cəlb edilmə, bərpa müalicəsinə köməklik göstəriməsi, imtiyazlı şəxslərin mənzillə və minik avtomobiləri ile təmin edilməsi, əlliyyin qiymətləndirilməsi və s. məsələlər yer alıb. Bu məsələlərin hər biri nazirliyin müvafiq struktur bölməlerinin məsul şəxslərinin iştirakı ilə araşdırılıb, qanunvericilik çərçivəsində yerində konkret tədbirlərin görülməsi təmin olunub. Bir sıra şəxslər ehtiyac duyduqları reabilitasiya vətənləri ilə təmin olunmaq, bərpa müalicəsinə köməklik, peşə hazırlığına cəlb edilmək və s. üçün qeydiyyata alınıblar. Bir neçə vətəndaşa əmək bacarıqlarına uyğun iş yerlərinə göndərilsənət verilib. Bir sıra işsiz və işsaxtaran şəxslərin isə kiçik ailə təsərrüfatlarını yaratmaq üçün özünmüşşəlliq programına cəlb olunması qərara alınıb.

S.Babayev nazirliyin məşğulluq orqanları tərəfindən bu ilin 7 ayında İsmayıllı, Göyçay, Ağsu, Şamaxı, Qobustan rayonlarında 2233 nəfərin məşğulluğunun təmin edildiyini, 300-ə yaxın şəxsin peşə hazırlığına cəlb olunduğunu bildirib. Nazir Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına əsasən icra olunan özünmüşşəlliq programı çərçivəsində bu il bu beş rayon üzrə 323 nəfərin kiçik ailə təsərrüfatlarının qurulmasının nəzərdə tutulduğunu da diqqətə çatdırıb. Dövlət başçısının 2 avqust 2018-ci il tarixli Sərəncamının Qarabağ müharibəsi əlləri və şəhid ailələrinin mənzillə təminatı sahəsində tədbirlərin daha da gücləndirilməsinə imkan yaradığını vurğulayan S.Babayev İsmayıllı, Göyçay, Ağsu, Şamaxı, Qobustan rayonlarında da bu sahədə işlərin davam etdirildiyini vurğulayıb.

Nazir bu bölgədə DOST mərkəzlerinin yaradılacağını, sakinlərin həmin mərkəzlərdə nazirliyin xidmətindən istifadə etmələrinə dair yaradılmış şəraitlərə görə ölkə başçısına minnətdarlıqlarını ifadə ediblər.

Aydın Mirzəzadə: “Səhv siyaset Ermənistani uçuruma aparır”

“Ermənistən ərazi iddiaları ilə bağlı tələbinə birdən-birə gəlməyib. Əsrlərlə erməni icmasının içərisində sonradan gəldiyi ərazini özünükkülsədirmək, qonşu dövlətlərə qarşı torpaq iddiası etmək bu xalqın milli faciəsidir”. Bu fikirləri SIA-ya Milli Məclisin deputati Aydin Mirzəzadə Ermənistən bütünləşdirilməsi üçün yaradılmış şəraitin əldə etdiyi milli müstəqillikdən sonra qonşu ölkələrə ərazi iddiası irəli sürüb: “Azərbaycanın 20 faiz torpaqları Ermənistən işğalı altındadır. Qonşu Gürcüstana, Türkiyəyə qarşı torpaq iddiası, İrana qarşı da ara-sıra iddialar səslənməkdədir”.

A.Mirzəzadə söyləyib ki, görünür Ermənistən cəmiyyəti torpaq işşalından, torpaq iddiası xəstəliyindən qurtula bilmir: “Azərbaycan torpaqlarını işşal etmək düşən ölkəyə böyük feylətər gətirib. Ermənistən torpaqlarımızı işşal altında saxladı müddətdə inkişafdan qalıb, dövlətlərin ikisi onunla sərhədi bağlayıb, əhalisi durmadan köçüb gedir, iqtisadi vəziyyəti ağır, ölkə diləngi vəziyyətindədir. Amma bununla belə, yenə də ərazi iddiaları ilə bağlı təbliğat dayanır. Görünür ölkə öz müstəqilliyini itirmek heddine gəlib çatmalıdır ki, məhrəban qonşuluq siyasetinin nə olduğunu dərək edə bilsin”.

Bu gün dünyadan Ermənistənə is-

təkləri ilə yaşamadığını xüsusü vurğulayan deputat qeyd edib ki, regionda belə gedən proseslər onun istəyi ilə həyata keçirilmir: “Ermənistən nə qədər ki, qonşu dövlətdən torpaq iddia edəcək onun vəziyyəti daha da ağırlaşacaq, məhrəban qonşuluq siyaseti yüksək ölkələr isə inkişaf edəcək. Buna nümunə olaraq Azərbaycanı, Gürcüstani, göstərmək olar. Ermənistən hələ də orta əsr təfəkküründən, özünün xülyalarını gerçəklilik kimi qələmə vermək ab-havasından çəkile bilməyib”.

Azərbaycanın gündən-güne gücəndiyinin Ermənistənə dərək edildiyini dilə getirən A. Mirzəzadə əlavə edib ki, ölkəmizin siyasi, iqtisadi qüdrətinin artması düşmən ölkədə qıçış yaradır:

“Bu gün regionda iqtisadi layihələr məhz ölkəmizin təşəbbüsü ilə həyata keçirilir. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri xətti çəkilib, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi fəaliyyətə başlayıb, Xəzərdən Transxəzər neft kəmərinin çəkilməsi nəzərdə tutulub. Bu layihələrin hər birində Ermənistən iştirak edə bilərdi. Əgər müharibə olmasayıd, Ermənistən bu layihələrdə müəyyən qədər iştirak etsəydi, o zaman düşmən ölkə inkişaf etməkdə olan ölkə olardı və əhalisi köçməzdirdi. Ancaq səhv siyaset, ən əsası isə səhv milli ideologiya Ermənistəni uçuruma getirib çıxarıb”.

Xidmət rəisi: “Qurbanlıq heyvan hər cəhətdən qüsursuz olmalıdır”

Qurbanlıq heyvanlarla elaqədar onu demek isteyi-ləmliyin xüsusi fikir versinlər. Qurbanlıq heyvan hər cəhətdən qüsursuz olmalıdır. SIA-nın məlumatına görə, bunu Dövlət Baytarlıq Nəzəreti Xidmətinin rəisi Bayandur Rzayev deyib. B.Rzayev həmçinin bildirib ki, hazırda qurum 13 xəstəliyə qarşı profilaktiki peyvəndləmə işi aparır. “Qonşu ölkələrdə hər hansı xəstəlik qeyde alınırsa, onlara qarşı mübarizə aparırıq. Qeyd edim ki, ölkə erazisində müeyyen xəstəliklərə qarşı profilaktiki peyvəndləmə aparılıb. Bu tədbirlər mərhələlərlə həyata keçirilir və hazırda ölkəmizdə iti yoxlu xəstəliklərə görə epizootik sabitlik qorunur”.

Xidmət rəisi fermerlərə öz tövsiyelerini de verib: “Fermerlər payız fəslində heyvanlar üçün yem ehtiyatı əldə etməlidir. Saxladığı heyvanların sayına uyğun olaraq qış

fəsl üçün yem toplamalıdır. Bir də məsləhətim odur ki, heyvanları yemləmək üçün qüvvəli yemlərə üstünlük versinlər. Əhaliyə, təsərrüfat sahiblərinə onu demek istəyirəm ki, heyvanların saxlanması, bəslənmə və havalanma şəraitinə diqqət göstərmək vacibdir. Birinci növbədə vətəndaşlardan, fermerlərdən xahişimiz ondan ibarətdir ki, heyvanların sağlamlığına fikir versinlər. Əgər bir şübhəli hal baş verərsə, dərhal yerli baytarlıq idarələrinə və sahə baytarlıq mənteqələrinə müraciət etmək lazımdır. Çünkü sağlam heyvan olmadıqda, sağlam qıdanan səhəb gedə bilməz. Heyvanların sağlam olması üçün isə ilk növbədə heyvanların infeksion xəstəliklərdən qorunması və onlara qarşı mübarizə tədbirlərinin aparılması vacibdir”.

Polşanın “Ambasador” jurnalında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi ilə bağlı məqalə dərc edilib

Polsada nəşr edilən “Ambasador” jurnalının 35-ci sayında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi münasibətilə keçirilən tədbir barədə Azərbaycan və polyal dillərində “100 il əvvəl Azərbaycanda” sərvətli məqalə dərc edilib. Bu barədə AZERTAC-a Azərbaycanın Polşadakı səfirliyindən məlumat verilib.

Məqalədə ölkəmizin Polşadakı səfirliliyin tərəfindən keçirilən tədbirin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinə həsr edilmiş coxsayılı tədbirlərdən biri olduğu qeyd edilib. Yazıda, həmçinin polşalı yazıçı Stefan Jeromskinin “Erkən bahar” əsərinə istinad edilərək, ölkələrimiz arasındaki bağların təkəcə bu ədəbi əsərlə məhdudlaşmadığı, iki ölkə arasındakı əlaqələrə dair səfirlilik tərəfindən müxtəlif mövzulu onlarla kitabın nəşri edildiyi bildirilib.

Məqalədə Azərbaycanın Polşadakı səfiri Həsən Həsənovun çıxışına da geniş yer verilib. Qeyd edilib ki, səfir çıxışında müsəlman Şərqində ilk parlamentli respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranma tarixindən, mövcud olduğu qısa müddətdə keçdiyi inkişaf yolundan, həmin dövr ərzində əldə edilmiş nailiyyətlərdən ətraflı bəhs edərək deyib: “Qısa müddət ərzində Azərbaycanın ilk parlamenti və hökuməti, dövlət aparatı təşkil edildi, ölkənin sərhədləri müəyyənəşdirildi, bayraqı, himni və gerbi yaradıldı, ana dili dövlət dili elan edildi, dövlət quruculuğu sahəsində ciddi tədbirlər həyata keçirildi”.

1991-ci ildə Azərbaycanın yenidən müstəqilliyini bərpa etdiyi bildirən səfir diqqətə çatdırıb ki, bu gün Azərbaycan beynəlxalq aləmdə uğurlu xarici və daxili siyaset yerdən, bütün sahələrdə inkişaf etmiş demokratik dövlət kimi tanınır. Ermənistən-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə də toxunan diplomat torpaqlarımızın 20 faizinin Ermənistən tərəfindən işşal olduğunu, bir milyondan çox azərbaycanlıların hezədə qaçqın və məcburi köçküne çevriləyini diqqətə çatdırıb. Səfir Azərbaycan-Polşa əlaqələrinə danişaraq qeyd edib ki, iki ölkə arasındaki münasibətlərin çoxəsrlilik tarixi var. “Bir çox polyal 100 il bundan əvvəl yaradılmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin müstəqiliyi uğrunda vuruşub, hətta hələk olublar. Azərbaycan xalqı polyaların bu xidmətini heç vaxt unutmayacaq”, - deyə diplomat vurğulayıb.

Paşinyan hakimiyəti korrupsiyada ittiham olundu

6 il öncə, Serj Sarkisyan hakimiyəti tərəfindən siyasi motivlərə görə həbs olunan Şən Arutunyanın ABŞ-da yaşayan atası Şən Arutunyan hakimiyətin dəyişməsinə rəğmən, hələ də oğlunun həbsdə qalması faktına münasibətini bildirərkən deyib ki, bütün ölkələrdə hakimiyət dəyişikliyi baş verdiyi halda, siyasi məhbuslar azad olunurlar. Bu barədə "lin.am" erməni portalına müsahibə verən Ş.Arutunyan baş nazir Nikol Paşinyanı ittiham edərək deyib ki, görünür, o, heç də amnistiya etmək fikrində deyil: "Bu isə, belə nəticəyə gəlməyə zəmin yaratır ki, onun bəzi məhbusları azad etmək fikri yoxdur. Mən belə düşünürəm".

"Bu ölkə rüşvətlər ölkəsidir"

"Şən Arutunyan bağışlanma erizəsi yazmaq fikrində də deyil, axı nəyə görə də yazmalıdır?" deyə qeyd edən ata oğlunun 5 ildir həbsdə olduğunu və bir ilə görə bu cür erizəni yazmağa ehtiyacın olmadığını bildirib.

Şən Arutunyanın Robert Koçaryanın həbsdən azad edilməsi ilə bağlı fikirləri de maraqdoğurucudur. Onun sözlerinə görə, məhkəmənin Nikol Paşinyanla razılış-bərzəşmədiğini deyə bilməz, ancaq Koçaryanın tərəfdarlarının məhkəməyə nəhəng miqdarda pul təklif etdiklərini də istina etmək olmaz: "Robert Koçaryanın tərəfdarları məhkəməyə nəhəng məbləğdə rüşvət təklif ediblər. Bu ölkə rüşvətlər ölkəsidir və onların da rüşvət

və etdiklərini istisna etmirəm."

Bununla yanaşı, Koçaryanı mühakimə etməliyidilər və onun azadlığa buraxılması ədalətli seçim deyil. Hətta onlar (yeni hakimiyət-R.R.) oğurlanmış pulları geri alırlar, yənə də cinayət törədənlər istintaqa cəlb edilərək, mühakimə olunmalıdırlar".

"Mümkündür ki, hakimiyət bu adamı azadlığa buraxmaq istəmir"

Şən Arutunyanın azadlığa buraxılmasının nəyə görə gecikdiriləməsi, elecə də bu məsələdə Rusiyanın çəkinmək faktorunun olmasına mümkünlüyü ilə bağlı suali da cavablandırın Şən Arutunyan bu variantı da istisna etmədiyini

Şən Arutunyan: "Robert Koçaryanın tərəfdarları məhkəməyə nəhəng məbləğdə rüşvət təklif ediblər"

deyib. "Mümkündür ki, hakimiyət bu adamı azadlığa buraxmaq istəmir" deyə bildirən Şən Arutunyan oğlunun azadlığa çıxmazı müddətinə bir il qaldığını deyib və istəsələr də, istəməsələr de Şəntin bir il-dən sonra azadlığa çıxacağını deyib. "Lakin siyasi məhbusların azadlığa buraxılmaları hakimiyətin nüfuzu üçün müsbət hal olardı" deyə müsahib bildirib.

"Paşinyanın indiki addımları və vədləri əvvəlkilərinə bənzəmir"

"Şən Arutunyan azadlıqla olarkən, hakimiyətə bu qədərmane ola bilər" sualını cavablandırın Arutunyan bu fikirdə olmadığı-

ni bildirib və deyib ki, əksinə, "məxməri inqilab"dan sonra həbsde olan oğlu Şən Arutunyan insanları teləsməməyə, Paşinyana öz fəaliyyətini nizama salmaq üçün vaxt verməye çağırış etmişdi".

Buna baxmayaraq, Ermənistanda cərəyan edən hadisələri qiymətləndirən Şən Arutunyan

Diasporanın yeni hakimiyətlə münasibətlərinə gəlince, Şən Arutunyan qeyd edib ki, Respublikası Partiyasının yanında olan və proseslərə təsir edən Daşnakşutun partiyası Nikol Paşinyanın siyasi kursuna qarşı çıxır: "Onların mövqeləri rusiyapərəstdir. Ona görə də, daşnaklara elə də böyük ümidi bağılamaq olmaz. Mən Ermənistanda olarken, Daşnakşutun barədə başqa təsəssüratlar var idi və buraya (ABŞ-a) qayıtdıqdan sonra fikrim deyişildi. Mən Amerikaya ilk dəfə gələndə, SSRİ-yə qarşı çox fikirlər səsləndirirdim. "Asparez" qəzetinin o zamanki baş redaktoru Abo Poqikyan mənə dedi ki, antisovet fikirləri az səsləndirim, əksinə, Daşnakşutunun Ermənistandakı nüfuzunun nə qədər çox olması barədə danışım. Lakin mənə antisovet orientasiyası da haçox id i və nəticədə, ölkədən çıxarılmış insan oldum".

Jurnalistin onun Ermənistana geri dönməsi barədə qərarının olub-olmaması ilə bağlı sualını da cavablandırın Şən Arutunyan deyib ki, bu barədə düşünsə də və nə qədər çətin olsa da, onun bu barədə fikri yoxdur. "Ermənistanda bu cür şərait mövcud deyil. Mən burada pensiya alıram, evimin icarəsinin böyük hissəsini dövlət ödəyir. Ermənistanda isə, bu, olmayacaq, mənzilsiz yaşamaq isə çətin olacaq. Oğlumun və ailəsinin boynunda oturmaq isə istəmirəm".

Rövşən RƏSULOV

Mübariz Əhmədoğlu: "Tonoyan blef etmirsə, deməli Ermənistanda hərbi çevrilişi razılaşdırıb"

"Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyana Rusiyada münasibət birmənəli deyil, birmənəli olmamalıdır. O, Ermənistan müdafiə nazirinin müavini işləyərkən KTMT üzvü olan Ermənistanın Qərblə hərbi sahədə əlaqələrini yüksək səviyyəyə qaldırmışdı, praktiki baxımdan zənginləşdirmişdi. Hətta NATO-da olan etimadının hesabına o "statik müdafiədən aktiv cılowlamaya" konsepsiyasını qəbul etdirə bildi. 2016-ci ilin aprel döyüslərinə məhz Ermənistanın müdafiə naziri D.Tonoyanın avantürası idi. Artıq 2016-ci ilin aprel döyüslərinin nəticəsi Ermənistanda da heç kəsdə şübhə doğurmur. David Tonoyan xarakterə avantüraya və şantajdan asılı olan şəxsdir". Bunu SİA-ya açıqlamasında politoloq mübariz Əhmədoğlu deyib.

ra Rusiya-Ermənistən münasibətləri bütün tarixi boyu belə indiki kimi gerçin vəziyyətdə olmayıb: "Paşinyan KTMT-nin başında oturani bilərək dən, Qərbe xoş gəlmək məqsədile cənayetkara çevirdi. Cəmi 1 gün dözmədi. Paşinyanın Rusyanın Ermənistandakı iqtisadi strukturlarını dağıtması, Kremlə bağlı olan erməniləri Ermənistandan uzaqlaşdırması, Dağlıq Qarabağ məsələsində anti-ermənililiyi gücləndirən NATO ilə əlaqələrini daha da intensivləşdirməsi Kremlin xoşuna gəlmir. İndiki haldə Ermənistanda ən arzuolunanı Paşinyan hansı qaydada hakimiyətə gəlibse təxminən ona bənzər qaydada hakimiyətdən rədd olmasıdır.

Bu işi Ermənistanın müdafiə naziri D.Tonoyan reallaşdırıa biləcəyi təqdirdə Şoyqunun ondan xoş gələ bilər, münasibəti müsbətə tərəf dəyişə bilər. D.Tonoyanın aktivliyi, avantürədan asılılığı bu variantı istisna etmir".

Politoloq bildirib ki, D.Tonoyan müdafiə naziri təyin olunduqdan uzun müddət onu S.Şoyqu qəbul etmedi: "Bu, Ermənistanda narahatlıq yaratdı. Rusiya ərazisində keçirilən beynəlxalq hərbi oyunlarda iştirak məqsədilə D.Tonoyan Rusiyada oldu və Şoyqu onu qəbul etdi. Rusiya müdafiə naziri ilə ilk görüşündə dərhal sonra Ermənistən-Azerbaycan dövlət sərhində və qoşunların təməs xəttində onun avantüraya meyilliliyi özünü göstərdi. Şoyqu ilə görüşdən qaydan kimi Ermənistən ordusunu Naxçıvan istiqamətində ateşkəs rejimini pozdu və bir Azerbaycan hərbçisi yaralandı. O, Dağlıq Qarabağ gəldi. D.Tonoyanın qoşunların təməs xəttindəki avantürası ona görə reallaşmış ki, Azər-

baycan ordusu vəziyyətə kifayət qədər ciddi nəzarət edir. Amma bu, o demək deyil ki, Tonoyanın avantürası reallaşmayıcaq, reallaşa bilər. Təbii ki, buna da müvafiq olaraq Azerbaycan hərbçiləri tərəfindən cavab alaçaq. S.Şoyqunun D.Tonoyana birdən-bire etibar etməsi mümkün deyil. Şoyqu Rusiya kimi iri dövlətin müdafiə nazirindən qat-qat böyük statusa malikdir. Naxçıvan istiqamətində Azərbaycan hərbçisinin yaralanması ilə reallaşdırıldığı təxribat Tonoyan göstərmək istəyir ki, yenidən Rusiya Ermənistən dəstidur. S.Şoyqu D.Tonoyanın hamisidir, bu, sonadək davam edəcək".

M.Əhmədoğlu qeyd edib ki, Nikol Paşinyan hakimiyətə gəldikdən son-

Gənclər və idman naziri vətəndaşlarla görüşüb

Avgustun 17-də gənclər və idman naziri Azad Rəhimov Göygöl rayonunda vətəndaşları qəbul edib. Nazirlikdən AZERTAC-a bildiriblər ki, Azad Rəhimov Göygölə Ağstafa, Daşkəsən, Gədəbəy, Goranboy, Göygöl, Qazax, Samux, Şəmkir, Tovuz, Gəncə, Naftalan şəhər və rayon sakinlərinin şikayət və müraciətlərini dinleyib.

Göygöl rayon Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən və ümumilikdə 20-ə yaxın vətəndaşın iştirak etdiyi qəbulda müraciətlər əsasən gənclər, idman və digər sahələri əhatə edib. Qeyri-hökumət gənclər təşkilatlarının yaradılması, gənclərlə bağlı müxtəlif layihələrin maliyyələşdirilməsi, gənclərin beynəlxalq layihələrdə iştirakı, yay-qış istirahət döşərgələrinin təşkili, Gənclər mərkəzlərinin müvafiq avadanlıqlarla təmin edilməsi və fəaliyyəti gənclər sahəsini əhatə edən müraciətlər olub. İdman sahəsi üzrə isə fəxri adaların verilməsi, idman mərkəzlərinin idman avadanlıqları ilə təmin olunması, yeni Olimpiya idman komplekslərinin, idman mərkəzlərinin tikintisi və tamiri, Uşaq Gənclər və idman mərkəzlərinin (UGİM) və bölmələrinin yaradılması, idmançıların beynəlxalq yarışlarda iştirakı və s. mövzularda müraciətlər edilib. Bir sıra müraciətlər yerindəcə həllini tapıb. Araşdırılması tələb edilən məsələlər isə aidiyyəti quşrumlara göndərilməsi üçün nəzarətə götürülüb.

18 Avqust - Sərhəd Qoşunları Günüdür!

Azərbaycanın müqəddəs sərhədləri etibarlı əllərdədir

Bu gün müstəqil Azərbaycanda tarixi gün - Sərhəd Qoşunları Günüdür. Azərbaycanda milli sərhəd xidmətinin yaranma tarixi 1918-ci ilə gedib çıxır. Həmin il iyunun 22-də Azərbaycanda, ilk dəfə olaraq, Poylu sərhəd postu yaradılıb, digər istiqamətlərdə də bənzər məntəqələrin yaradılması işinə başlanılıb. 1919-cu il avqustun 18-də Azərbaycan Demokratik Respublikası Nazirlər Kabineti "Azərbaycan Respublikasının gömrük baxımından sərhəd mühafizəsinin təsis edilməsi haqqında" qanun qəbul etdi. Müstəqillik illərində Azərbaycan Ordusunun yaradılması, formalaşdırılması proseslərinə, bilavasitə rəhbərlik edən Ulu Öndər Heydər Əliyev Sərhəd Qoşunlarının formalaşdırılması, ölkəmizin sərhədlərinin qorunması işinin təşkili istiqamətində əvəzsiz xidmət göstərib, milli sərhəd siyasetinin əsasını qoyub, sərhəd strategiyasını müəyyənləşdirib. Ümumiyətlə, üçrəngli bayraqımızın Silahlı Qüvvələrdə ilk dəfə Naxçıvan Sərhəd Dəstəsində qaldırılmışından, sərhədlərimizdə ilkin zəruri infrastrukturların yaradılmasından tutmuş Dövlət Sərhəd Xidmətinin təşkilinə qədər bütün proseslər, bilavasitə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Ali Baş Komandan İlham Əliyev:
"Lazım gələn anda bütün hərbi qurumlar bir yumruq kimi hərəkət edərək Azərbaycanın ərazi bütövülüyünü bərpa edəcək"

Dahi Öndər Heydər Əliyev 1996-ci il dekabrın 16-da Azərbaycanda sərhəd qoşunlarının yaradılmasının 5 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdə çıxış edərək Azərbaycanın müstəqilliyinin əsas amillərindən olan Azərbaycan Respublikasının sərhədlərinin, mehz Sərhəd Qoşunlarına tapşırılmasının bu qoşun növünün Respublika Silahlı Qüvvələrinin tərkibində çox böyük əhəmiyyətə malik olduğunu göstəricisi olduğunu vurğulayıb. 2000-ci il avqustun 16-da Prezident Heydər Əliyev ADR-in ilk sərhəd mühafizəsinin təsis edildiyi tarixin Azərbaycan Respublikasının Sərhəd Qoşunları əməkdaşlarının peşə bayramı günü kimi elan edilmesi haqqında Sərəncam imzalayıb. O cümlədən, 2002-ci il iyulun 31-də Ulu Öndər Heydər Əliyev sərhəd qoşunlarının Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin tərkibindən çıxarılması və onun bazasında Dövlət Sərhəd Xidmetinin yaradılması barədə Fərman imzalayıb ki, bu

qeyar Azərbaycan sərhədçilərinin fəaliyyətlərinin keyfiyyətcə yeni mərhələyə qədəm qoyması ilə nəticəsini tapıb. Bu, həm de Azərbaycan dövləti üçün sərhədlərin etibarlı mühafizəsinin xüsusi əhəmiyyət kəsb etməsinin göstəricisi idi. Dövlət başçısı İlham Əliyevin Dövlət Sərhəd Xidməti Akademiyasının yaradılması barədə 2007-ci il 12 iyun tarixli Sərəncamı da sərhəd mühafizəsi sisteminin təkmilləşdirilməsində mühüm rol oynayıb. 2009-cu ildə Prezident İlham Əliyev Dövlət Sərhəd Xidməti Akademiyasının açılışındaki çıxışı zamanı qeyd edib: "Lazım gələn anda bütün hərbi qurumlar, bir yumruq kimi hərəkət edərək, Azərbaycanın ərazi bütövülüyünü bərpa edəcək".

Səriştəsizlik, xüsusi, xarici qüvvələrin dağılıcılıq fəaliyyəti ilk vaxtlar Sərhəd Qoşunlarının formalşaması prosesində inamsızlıq yaradırdı

Onu da qeyd edək ki, tarixi haqqımız olan müstəqilliyimizi qazandıqdan, eləcə də, 1991-ci ilin 18 oktyabrında "Müstəqillik haqqında Konstitusiya Aktı"nı qəbul etdi. Dövlət sərhəd zolağının bəzi yerlərində keçilməz tikanlı məftillərin sökülməsi və müxtəlif strateji malların kənara daşınmasına şərait yaradılması respublikamızın iqtisadiyyatını sarsıdır, bəzən də sərhədlərimizi qoruya bilməyəcəyimiz barədə ortaya atılan bədxah fikirləri sübuta yetirməyə xidmət

sonra Azərbaycanda milli dövlət quruculuğunun bərpası işlərinə başlanıldı. Belə ki, müstəqil dövlətin əsas dayağı olan silahlı qüvvələrin, o cümlədən, Sərhəd Qoşunlarının yaradılması müstəqil dövlət quruculuğunun əsas tərkib hissələrindən idi. 1991-ci ilin dekabr ayının 9-da Azərbaycan Respublikasının Milli Şurası "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhədi haqqında" Qanun qəbul etdi. Həmin ilin dekabr ayının 16-da isə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhədini Mühafizə Komitəsi (DSMK) yaradıldı. Lakin 1992-93-cü illərdə dövlət sərhədinin mühafizəsinin gücləndirilməsi sahəsində hökumət bir neçə qərar versə də, bu qərarların yerine yetirilməsi lazımı səviyyədə təşkil olunmadı. Səriştəsizlik, xüsusi, xarici qüvvələrin dağılıcılıq fəaliyyəti ilk vaxtlar Sərhəd Qoşunlarının formalşaması prosesində inamsızlıq yaradırdı.

Dövlət sərhəd zolağının bəzi yerlərində keçilməz tikanlı məftillərin sökülməsi və müxtəlif strateji malların kənara daşınmasına şərait yaradılması respublikamızın iqtisadiyyatını sarsıdır, bəzən də sərhədlərimizi qoruya bilməyəcəyimiz barədə ortaya atılan bədxah fikirləri sübuta yetirməyə xidmət

edirdi. Bu dövrde Türkiye Cumhuriyyəti və İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədinə mövcud mühəndis-texniki qurğuların bir hissəsi dağıdılmış, hərbi texnika və digər vasitələr yararsız hala salınmışdı. Ermənistən silahlı qüvvələri tərefindən ölkə ərazisinin 20 faizinin işgali nəticəsində İİR ilə dövlət sərhədinin 132 km sahəsinə nəzarət etmək də qeyri-mümkün olmuşdu. Narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi, qeyri-leqlə miqrasiya, insan alveri, radioaktiv maddələrin və kütləvi qırğın silahları komponentlərinin qanunsuz daşınması, qacaqmalçılıq kimi cinayətlər məşğul olan transmilli kriminal qruplar Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədlərində yaranmış vəziyyətdən maksimum yararlanmağa çalışırı. Həmin illərdə dövlət sərhədinin mühafizəsi, əsasən, şəxsi heyətin fiziki imkanları və SSRI dövründə qalmış, fiziki və mənəvi cəhdən köhnəmiş mühəndis-texniki qurğular və texniki vasitələr hesabına həyata keçirilir, şimal və şimal-qərb istiqamətində yaradılmaqdə olan sərhəd məntəqələri vəqonlarda, çadırlarda və ən yaxşı halda, uyğunlaşdırılmış binalarda yerləşirdi. Azərbaycanın varlığını qoruyub-saxlamaq üçün Sərhəd Qoşunlarını təcili formalasdırmaq, əməliyyat şəraitinə, sərhədin mühafizəsinə nəzarət edə biləcək bir hərbi quruma çevirmək lazımdı. Sovet sərhədçilərinin milli qüvvələrlə əvəz edilmiş prosesində aqressivləşən, əldə edilmiş sazişi pozaraq hərbi texnikanı və silah-sursatı imkan düşdükcə aradan çıxarmağa çalışan sovet sərhədçiləri şimala doğru üz tutular.

Əsl qəhrəmanlıq şücaəti

Söz yox ki, həmin proseslər zamanı bu istiqamətdə nəzarəti gücləndirmək zərureti meydana çıxdı və DSMK 1992-ci ilin iyun ayının 13-də "Yalama ƏNBİM"-in fəaliyyətə başlaması haqqında qərar verdi. İyun ayının 16-da milli sərhəd qoşunlarımızın əsgərləri baş leytenant Elçin Quliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycanla Rusiya arasındaki əsas tranzit yola nəzarət etmək üçün Samur qəsəbəsindəki körpü üzərinə çıxdılar (Respublikaya gəlib-gedən maşınların sənədlərinin yoxlanılması ilə fəaliyyətə başlayan kiçik bir post sonradan inkişaf edib nizam-intizamı və dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsində nümunəvi xidməti ilə fərqlənən Xudat Sərhəd Dəstəsinə çevrildi).

Dağıdılmış zastavaları, bərabər hala salınmış kazarmaları, sıradan çıxarılmış mühəndis-texniki və rabitə qurğularını gərgin və ağır şəraitdə bərpa etmək böyük iradə tələb edirdi. Sərhədçilərimiz bu şərəflə vezifənin öhdəsində layiqincə geldilər.

Respublikamızda ordu quruculuğu, o cümlədən, Sərhəd Qoşunlarının yaranma prosesi müxtəlif siyasi qüvvələrin hakimiyət ehtiraslarının qızışlığı dövrə üst-üstə düşmüşdü. Erməni təcavüzünə məruz qalan ölkəmizdə daxili siyasi vəziyyətin də qeyri-sabit olması, siyasi hakimiyətdəki qüvvələrin naşılığı, bacarıqsızlığı Sərhəd Qoşunlarının formalşamasına mane olur, sərhədçilərimiz mühafizəsi işinin təşkili üçün əsaslı tədbirlərin həyata keçirilməsinə imkan vermirdi. 1992-ci il oktyabr ayının 9-dan etibarən DSMK Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Sərhəd Qoşunları Baş İdarəsi kimi fəaliyyətə gəstərməyə başladı.

Hazırda Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi - Sərhəd Qo-

şunlarının komandanı, general-polkovnik Elçin Quliyevin həmin dövrlərdəki şücaeti Azərbaycan sərhədlərinin qorunmasında ilk qəhrəmanlıq addımlardan biri kimi qiymətləndirilməkdədir. Bu gün general-polkovnik Elçin Quliyevin DSX-nə rəhbərliyi onun təbəciliyində olan qurumun müasirləşməsini, modernləşməsini yüksək səviyyədə təmin edir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Naxçıvandakı sovet hərbi hissələrinin milliləşdirilməsi prosesine başlanıldı

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi Heydər Əliyev 1991-1993-cü illərde Naxçıvan Muxtar Respublikasının çox ağır, çətin və mürəkkəb dövründə içtimai, siyasi, iqtisadi və mədəni həyatın, bütün sahələrində olduğu kimi, ordu quruluğu sahəsində də böyük işlər görməye nail oldu. Heç təsadüfi deyildir ki, uzaqqorən dövlət xadimi Ali Məclisin Sədri seçildikdən cəmi üç gün sonra, 1991-ci ilin sentyabr ayının 6-da Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Milli Müdafiə Komitesi yaradılması barədə qərar verdi. Belə bir qərar qəbul etməklə uzaqqorən sərkərdə Azərbaycanın ilk peşəkar, vahid rəhbərliyə tabe olan Milli Ordusunun esasını qoymuş. Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə Milli Müdafiə Komitesinin statusu, strukturu, təşkili haqqında qanunvericilik bazası yaradıldı, fealiyyət istiqamətləri müəyyenləşdirildi və Naxçıvandakı sovet hərbi hissələrinin milliləşdirilməsi prosesine başlanıldı. Bu proses çox çətin şəraitde başlasa da, ince siyasetle

və böyük məharetlə həyata keçirildi. Şəraitlə çətinləşdirən amillərdən biri də bu idi ki, o zaman respublikaya rəhbərlik edənlər ölkənin maraqlarını qorumağa qadır deyildilər və buna görə də, Ulu Öndər Heydər Əliyev Naxçıvanda bütün Azərbaycanın mənafelərini qorumaq üçün müstəqil qərarlar qəbul etmək məcburiyyətində idi. O vaxt qəbul edilmiş həmin müstəqil qərarlar sonralar müstəqillik tariximizin şanlı səhifələri kimi qürur mənbəyinə çevrildi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqqorən siyaseti nəticəsində, Naxçıvan ərazisində yerləşən hərbi hissələrin texnika və hərbi əmlakı heç bir şərt qoymadan xalqımızın ixtiyarına verildi və sovet sərhədçiləri Naxçıvandan yola salındı.

İlk andicəmə mərasimi

1992-ci ilin oktyabr ayının 18-də Naxçıvan Sərhəd Dəstəsində gənc əsgərlərin andicəmə mərasimi keçirildi. Bu andicəmə Azə-

baycan Respublikasının milli sərhədçilərinin ilk andicəmə mərasimi idi. Andicəmə mərasimində iştirak edən Ulu Öndər Heydər Əliyev sərhədçiləri təbrik edərək, bu sözləri dedi: "Siz müstəqil Azərbaycanın sərhədlərinin toxunulmazlığını, respublikamızın ərazi bütövlüyünü təmin edən sərhəd qoşunlarının sıralarında xidmet etməye başlayırsınız. Siz indi müstəqil Azərbaycan dövlətinə sədaqətə xidmət etmək andı içindiz. Bu and mürqədəs anddır. Azərbaycan xalqının son 70 ildə xidmətə gedən oğulları daim sovet ordusuna, sovet dövlətinə sədaqətə xidmət edəcəklərinə and içərdilər. Bu, o dövrün xarakterik cəhəti idi. İndi isə bizim üçün en şərəflidir, ən xoşbəxt an ondan ibarətdir ki, Azərbaycan müstəqil dövlət olub, Azərbaycan xalqı öz milli azadlığına nail olub və indi

müstəqil dövlətin atributlarını yaratmaqla məşğuldur. Bu baxımdan, ən mühüm sahə olan Sərhəd Qoşunlarının yaradılması prosesi gedir."

Biz bu gün çox böyük məmənuniyyət hissi ile müstəqil Azərbaycan dövlətində Sərhəd Qoşunlarının yaranmasını, məhz buradan, Naxçıvandan, Azərbaycanın bu qədim diyarından başlandığını qeyd edirik..."

1993-cü ilin iyununda Azərbaycanda həkimiyətə qayıdan Dahi Şəxsiyyət Heydər Əliyevin müdriktəyində sayəsində içtimai həyatın bütün sahələrində olduğu kimi, dövlət sərhədinin mühafizəsində də mühüm dəyişikliklər baş verdi. Dövlət sərhədçilərinin mühafizəsi məsələlərinə göstərilən diqqət və qayğı sayəsində cənub sərhədlerində dağılımlı sərhəd infrastrukturunun bərpası, ölkənin şimal və şimal-qərb sərhədlərində sərhəd məntəqələrinin yaradılması və maddi-texniki bazanın möhkəmləndirilməsi istiqamətində məqsədyönlü tədbirlər görüldü.

XX əsrin 60-cı illərinin 2-ci yarısından etibarən həyata keçirilən kadr siyaseti sayəsində SSRİ sərhəd qoşunlarında məsul vəzifələrə yüksəlmış milli sərhədçi kadrlar xidmətə cəlb edildi və peşəkar sərhədçilərin təcrübəsindən geniş istifadə olunmağa başlanıldı.

Milli Sərhəd Qoşunlarının formalasdığı illerde dövlət sərhədlərinin etibarlı mühafizəsinin təşkili sahəsində böyük irəliliyələrə nail olundu. Sərhəd Qoşunlarının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, maliyyə-təsərrüfat fealiyyətinin nizamlanması, yeni yaradılmış sərhəd dəstələrində və sərhəd zastavalalarında müasir tələblərə uyğun xidməti və yaşayış binalarının tikilib istifadəye verilmesi, sərhədçi zabitlərin və ailələrinin sosial-məsiş həyatlarının yaxşılaşdırılması prosesləri uğurla davam etdirildi. İqtisadi çətinliklərə baxmayaraq, Sərhəd Qoşunlarının nəqliyyat vasitəleri, eləcə də, rabita ava-

Prezident İlham Əliyev Ulu Öndər Heydər Əliyevin milli sərhəd siyasetini uğurla davam etdirir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ölkəyə rəhbərlik etməyə başladığı ilk vaxtlardan Ulu Öndər Heydər Əliyevin milli sərhəd siyasetini uğurla davam etdirək, sərhədçiləri və Sərhəd Qoşunlarını daim dövlət qayğısı ilə əhatə etdi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandani Cənab İlham Əliyevin ölkəmizin sərhədçiləri ilə çoxsaylı görüşləri Dövlət Sərhəd Xidmətinin inkişafına, ölkəmizin sərhədlərinin mühafizəsinə göstərilən diqqət və qayığının əyani təzahürüdür. Prezident İlham Əliyevin Fermanı ilə 2004-cü ilin yanvar ayının 14-də Naxçıvan sərhəd dəstəsinin bazasında sərhəd diviziysi yaRADILDI. 2005-ci ilin fevral ayının 18-də Prezi-

dentin Fermanı ilə sərhəd gözetçi gəmilər dəstəsinin əsasında DSX-nin Sahil Mühafizəsinin yaradılması dəniz sərhədlərinin mühafizəsinə və Xəzərə ölkəmizin maraqlarının daha yüksək səviyyədə təmin edilməsinə geniş imkanlar yaratdı. 2005-ci ilin dekabr ayının 27-də "Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədlərinin mühafizəsi sisteminin 2006-2010-cu illərdə texniki inkişafına dair Dövlət Programı" təsdiq edildi. 2007-ci ilin iyun ayının 12-də Prezident İlham Əliyevin Dövlət Sərhəd Xidmətinin Akademiyasının yaradılması barədə Sərençam imzalamaşı Vətənimizin sərhəd mühafizəsi sisteminin təkmilləşdirilməsində mühüm rol oynadı. 2010-cu ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandani Cənab İlham Əliyevin DSX Akademiyası kompleksinin, Göyçəpə sərhəd dəstəsi qarnizonunun, Bileşuvər, Samur və Balakən sərhəd - buraxılış məntəqələrinin açılış mərasimlərində iştirak etməsi, Xudat sərhəd dəstəsinin "Yuxarı Zeyxur" sərhəd zastavasında xidmətin təşkili ilə tanış olması və görülmüş işlərə yüksək qiymət vermesi, DSX əməkdaşlarını orden və medallarla təltif etməsi bütün şəxsi heyət tərəfindən böyük ruh yüksəkliyi ilə qarşılandı. "2006-2010-cu illərdə Azərbaycan Respublikası dövlət sərhədlərinin mühafizəsinin texniki inkişafına dair Dövlət Programı"nın icrası üzrə tədbirlər müvəffəqiyyətə yekunlaşdırıldı.

Beləliklə, qeyd edə bilərik ki, artıq bu gün ölkəmizdə nizami ordu səviyyəsində, çəvik, mütəşəkkil, yüksək intizama və döyüş hazırlığına malik, ən müasir texniki vasitələrlə təmin olunmuş Dövlət Sərhəd Xidməti mövcuddur. Ulu Öndər Heydər Əliyev ideyalarına, dövlətçiliyə, xalqa sədaqətini dəfələrlə nümayiş etdirən hər bir sərhədçi zabit, gizir, çavuş, əsgər və matros müstəqil ölkəmizin dövlət sərhədlərini gecə-gündüz sayıqlıqla qoruyur. Azərbaycanın müqəddəs sərhədləri etibarlı və inamlı əllərdir.

Rövşən NURƏDDİN OĞLU

Sosial şəbəkələr, informasiya terroru və həqiqətin dəyəri

Həsən HƏSƏNOV,
“Xalq qəzeti”nin baş redaktoru,
Əməkdar jurnalist

Zəmanəmizin ən ümumi səciyyəsi belədir: dünya qloballaşdır və sosiallaşır. Yeni, insanların həyatına ümumi proseslər hakim kəsildir, çoxluğun maraq və tələbatı önə çıxır. Elmi-texniki yeniliklər də, əsasən, bir-biri ilə sıx bağlı olan bu iki inkişaf meylinin xidmətindədir. Ümumi texniki tərəqqi qloballaşmanın axarında ölkələrin və dövlətlərin sərhədlərini manəsiz aşış keçir. Baş verən yeniliklərin virtual böyük auditoriyalar yaratması isə dönyanın informasiya ilə idarə olunması effektini gücləndirir.

Fantastik imkanlardır. Qədərince və xoş məramla yarandıqda sənədli hüdudlar açır, əks yönə hədsiz bələlər getirir. Eyni nüvə enerjisində istifadə zamanı olduğu kimi: elektrikə çevriləndə ən ucuz güc mənbəyi olur, bombaya yüksənləndə dağıdıcı güce çevrilərək bütün planetin və bəşəriyyətin həyatını təhlükə altına alır, məhvə məhkum edir. Qloballaşma da belədir: əndəzəni aşanda xalqların maraqlarını tapdalayır. Sosiallaşma da bəzən təhlükə daşıyıcısına çevrilir: yanlış istiqamətə yönəldirilmiş kütə dağıdıcı qüvvəyə çevrilir. Bu baxımdan texniki tərəqqinin insanlara bəxş etmiş olduğu qlobal və sosial informasiya şəbəkəsi həqiqətə yönəldiriləndə misilsiz həmrəylilik, harmoniya yaradır. Yalanın, bəd niyyətin sosial informasiya şəbəkəsində yayılması isə çəştiqliq, qıçıq, aqressiya töredir, ictimai rəyi yanlış istiqamətə yönəltməklə milli və dövlətçilik maraqlarına zərbə vurur. Tarixi tərəqqinin yönü integrasiyaya, mübadiləyə, qarşılıqlı faydalannamaya istiqamətlənməlidir. Bu baxımdan ənənəvi informasiya vasitələri tərəfən, obyektiv məlumatın daha operativ və geniş dairəyə ötürülməsinə xidmət göstərib. Tarixin daha dərinliklərində gələn məlumatın fərdi, yaxud qrup halında paylaşılmaması üsulları - səhəbət, məktublaşma, müxtəlif formatlı toplantılar, hefta bu gün bəsəsələməsi, ehtiyac duyulduğundan davam etməkdədir. Informasiya texnologiyalarının virtual vasitələrlə müasirləşməsi kütləvi informasiya vasitələrinin yayım imkanlarını fantastik dərəcədə artırıdı ki, sosial paylaşmanın da hüdudlarını zaman və məkan baxımından əritmiş, bu nəhəng, möcüzəli məkəna girişisi eksriyət üçün elçətan etmişdir. Artıq ürəyindəki hansısa fikri bölüşmək üçün qonşunun qapısını döyməye, kimdənsə günlərlə məktub gözləməyə də ehtiyac yoxdur. Həmfikirlərin harasa təcili yığışması da va-

cib deyil. Hansısa məlumat, rəy, mülahizə qısa müddətde və çevrəsi genişlənməkə maneəsiz yayılır. “Internet” deyilən beynəlxalq elektron rəbitə vasitəsi həm ənənəvi KİV yayımılarını, həm də “sosial media” adına iddiyalı ümumdünya sosial şəbəkələrini informasiya məkanında “qoşuluq”, “ortaqlıq” mövqeyinə çıxarıb. Bir çox halda ənənəvi informasiya vasitələri ilə sosial şəbəkə yayılmlarının sədələri itir, bir-birinə qarışır. Bu durum neçə çözülməlidir? Sosial şəbəkə, doğrudanmı, yeni tipli mediadır? Bu şəbəkəni yönləndirən blogerləri, onun istifadəçilərini jurnalist saymaq olarmı? Məlum meyarlar hələlik itmiş sədələri ayırd etməyə imkan verir. Əvvələ, ənənəvi KİV peşəkar informasiya qurumudur, onun hədəfi kütłəvi auditoriyani xoş məramla, sistemli məlumatlandırmaq, maarifləndirmək, həmcinin reklam xidməti göstərmək, cəmiyyət miqyasında obyektiv ictimai rəy formalaşdırmaqdır. Jurnalist bu ictimai fealiyyətin peşəkar təşkilatçısı və dəmi icraçıdır. Sosial şəbəkənin fealiyyəti isə stixiya, təsadüfi mövzular, fərdi və qrup maraqları üzərində formalasdır. Onun məqsədi həqiqi ictimai rəy formalaşdırmaq deyil, informasiya ötürücülüyü də qeyri-peşəkar və sistemlsizdir. Bütün bunlar öz yerində. Narahatlı doğuran odur ki, dünyada irili-xirdə

baycan gerçəkliliyində bəzən mənəvi epidemiyaya yayıcısına çevirilir, cəmiyyətdə zərəri viruslarla yoluxmuş ictimai rəy yaradır, beyninlərde və düşüncələrde zərərli toxumlar əkir. Beləliklə, ənənəvi mediada informasiya mötəbərlik keyfiyyəti qazanıb qurucu enerjiyə çevrilirsə, sosial şəbəkədə yalan, böhtən və şərələ emal olunmuş “informasiya” həqiqət dəyərini itirir, beyninləri dumanlandırır, ictimai rəyi çəşdirir. Bununla da təhlükə mənbəyinə çevirilir, insanların mənəviyyatına aqressiv enerji verir. Sosial şəbəkə internet üzərində qarşılıqlı sosial münasibətlərin qurulması, şəxsi və ya korporativ mövqenin ifadə olunmasına xidmət edən platforma, onlayn-servis və web-saytları əhatə edir. Veb 2X0 : formatında digər resurs tipləri de mövcuddur. Bura sosial nişanlar (ünvanlar), sosial kataloqlar, sosial kitabxanalar, peşəkar sosial şəbəkələr daxildir. Peşəkar sosial şəbəkələr informasiya və təcrübə műbadiləsi, vakansiya təklifi və axtarışı, işgüzər əlaqələrin inkişaf etdirilməsi, yüksək peşəkarlıq tələb edən mövzuların müzakirəsi məqsədile yaradılır. Internet informasiyanın qorunması və ötürülməsi üçün birləşmiş kompüter şəbəkələrinin ümumdünya sistemidir. Buna görə də sosial şəbəkə istifadəçisi dərk etməlidir ki, o, yaydığı informasiyaya görə cəmiyy-

Sonradan öyrəndim ki, redaksiyada kələkləri baş tutmadığından oğullarına AXCP-dən “müxalifətçi” vəsiqəsi alıb göndəriblər. Qara texnologiyalardan istifadə edərək faşist və neofaşist təbliğatı aparan, milli və dövlətçilik maraqlarına qarşı terrorçuluq fealiyyəti ilə məşğul olan beynəlxalq güçlər ayrı-ayrı dövlətləri, qitələri, bütövlükde planeti birqütbüdü dönyanın əsirliyində saxlamaq istəyirlər. Geosiyasi ziddiyətlər, böyük dövlətlər arasında ixtilaflar, hərbi, ideoloji, informatik və diplomatik savaşlar qlobal dünya nizamının böhran keçirdiyini göstərir. Çoxqütbüdü dünya modelinin tərəfdarları olduğu kimi, əleyhdarları da var. Amma bu əleyhdarların böyük bir qismi təkqütbüdü dünya tərəfdarlarının yetirməsidir desək, həqiqəti etiraf etmiş olarıq. ABŞ-in sabiq dövlət katibi Kondoliza Rays bildirir ki, çoxqütbüllük ideyası birləşdirici gúc ola bilmez: “Çoxqütbüllük rəqabət, fərqli maraq və dəyərlər nəzəriyyəsidir. Bu ideolojiya bizi bəşəriyyətin qarşısında duran böyük vezifələrin hellində uzaqlaşdırma təhlükəsi yaradır”. Reallıq isə bu təhlükənin birqütbüdü dünya modelindən, dünya ağılılığı iddiasında olan böyük güclərin ədalətsiz mövqeyindən, iki standartlardan irəli gəldiyini göstərir. Özünü liberal dünya nizamının arxitektoru və dayağı hesab edən ABŞ-in, hər

Hər bir kütłəvi informasiya vasitəsi milli dövlət quruculuğu prosesində, vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasında, milli və bəşəri dəyərlərin bərqərar edilməsi və qorunmasında, ölkənin inkişafını təmin edən islahatların həyata keçirilməsində səmərəli surətdə iştirak etməli, həyatın güzgüsü kimi, həqiqət carçası olmalıdır.

Ümummilli Lider Heydər ƏLİYEV

pozucu dairələr informasiya məkanının mötəbərliyini qoruyan, bununla da ciddi rəqabətdə özünü sığortalamağa çalışan ənənəvi media vasitələrinə yol təpə bilməyəndə, hələlik beynəlxalq hüquq normaları ilə qorunmayan, müəyyən mənənə “qapıları hamının üzünə açıq olan” sosial şəbəkəyə üz tutur. Belə pozucu ünsürlərin yalan, böhtən və qərəz yüklü informasiyaları sosial şəbəkədə, bir çox halda, manəsiz yayılır. Sosial şəbəkələri “sosial media” kimi tanıtmağa və qəbul etdirməyə çalışanlar da belə bədəniyyəti pozucu mərkəzlər və qüvvələrdir. Vaxtile iki nəfərin bir-biri ilə, yaxud qrup halında məktublaşması jurnalistikə sayılmalıdır kimi, indiki halda, sosial şəbəkədəki şəxsi yazılaşma, xəbərleşmə də media sayıyla bilməz. Hər iki fealiyyətin ortaq tərəfi informasiya yayımıdır. Peşəkar media yaydığı informasiyaya görə cəmiyyət qarşısında əxlaqi və hüquqi məsuliyyət daşısa da, sosial şəbəkələr hələlik bu tələblərə məhəl qoymur. Bütün bunlara görə sosial şəbəkə cəmiyyətin “dördüncü həkimiyət” statusunu etibar etdiyi mötəbər yayan vasitəsi - media sayıyla bilməz. “Açıq qapı” məsəlesi də buradan meydana gelir. Demokratiya şəraitində insanların həqiqi, yetərli informasiya almaq hüququna konstitusiya ilə teminat verilir və bu telebatın ödənilməsi müvafiq qanunla tənzimlənir. Sosial şəbəkə isə insanların kütłəvi özfealiyyəti olaraq ərsəyə gəldiyindən bu məsiət səviyyəli informasiya sferası obyektiv məlumat əldə etmək qaynağı sayılır və bir çox halda zərərlər fealiyyət göstərir. Sosial şəbəkə bu səbəbdən vaxtaşırı beynəlxalq aləmdə, eləcə də Azə-

yət qarşısında, fərdlər qarşısında ciddi məsuliyyət daşıyır. Təəssüf ki, çoxları bu məsuliyyəti dərk etmir. Tədqiqatçılar bildirirlər ki, könüllü surətdə həyatdan getme üsullarını təbliği edən “ölüm qrupları”nın “Vkontakte” sosial şəbəkəsində zərərlə fealiyyəti üzündən gəncər və yeniyetmələr arasında intihar halları xeyli artmışdır. Valideynlərin bir qismi ağıllarına bele getirmirlər ki, övladlarının intiharının əsl səbəbi sosial şəbəkədə aparılan intihar təbliğatıdır. Azərbaycanla bağlı mənfur planları reallaşdırıa bilməyen düşmən dairələrin toruna düşmüş kəmsavad, dardüşüncəli, dünyada baş verən ictimai-siyasi hadisəleri, transkontinental oyuncuları, beynəlxalq güçlərin mekrlə planlarını dərk etməyən qeyri-yetkin ünsürlərin fitnəkar, xəyanətkar əməlləri iflasa məhkəmədir. Bunun dəfələrle şahidi olmuşuq. Azərbaycan üçün taleyüklü məqamlarda Qərbdən körüklenən antiazərbaycan kampaniyasına millət olaraq monolit birliyimizlə təpki göstərmək, vətənsevər, milletsever vətəndaş olaraq sərt mövqə sərgiləmək mənəvi borcumuzdur. Lakin, təəssüf ki, bəziləri dağıdıcı qüvvələrin toruna düşür, nankorluqla düşmənin səfində yer alır. Yادimdadır, redaksiyamızda gələn ahil ər-arvad Avropaya getmiş övladlarından imtina etmələri barədə bize müraciət təqdim edərək onu qəzetdə verməyimizi istedilər. Doğrusu, onları bu hərəkəti mənəni şübhəyə saldı. Araşdırımlar zənnimin məni yaniltmadığını təsdiqlədi. Sən demə, bu valideynlər Avropada sələnən övladlarına oturum almaq üçün onu “ölkədə təqib olunan müxalifətçi” kimi qələmə vermek məqsədilə bu yola el atıblırmış.

şeydən əvvəl, öz maraqlarını müdafiə etməsi, əslində, liberal dünya nizamı ilə ziddiyət təşkil edir. Bu halda lokal məkanlarda regional təkamül düzəni məntiqinə uyğun konfiqurasiyalar meydana gəlir. Ancaq bu konfiqurasiyalar tez-tez böyük dövlətlərin açıq-gizli hücumuna, pozucu təsirinə məruz qalır. Pərdə arxasındakı mənfi ideoloqlar, siyasi dəlləllər, intellektüdən məhrum bədnəm rejissorlar görünməsə də, uydurduqları şər və böhtən, əl atdıqları qeyri-məqbul vasitələr onların çirkin simasını, mənəviyyatsız daxili aləmini ifşa edir. Belələrinin elində oyuncaya əvələn turallar, orduxanlar, eminlər, azərlər, özgə qapılarında sələnərək şərəf və ləyəqət anlayışını unudurlar. Onların arsenalındakı şər və böhtən, yalan və uydurmalar ictimai rəyi əşqirdən, dövlətçiliyə zərbə vurmağa, ölkədə sabitliyi pozmağa, xaos və anarxiya mühiti yaratmağa, qanuni hakimiyəti devirməyə hədəflənib. Xarici ölkələrin xüsusi xidmət orqanlarının, terror təşkilatlarının məxfi düşərgələrində telim keçmiş, Suriyada, İraqda nəyin uğrunda vuruşduqlarını belə anlamadan qan tökən, insan öldürən, uşaqları yetim qoyan, ocaqları söndürən qatilleri “milli qəhrəman” kimi ictimai şüura siyrian sosial şəbəkə istifadəçiləri, görəsən, suç ortağı, cinayət iştirakçıları olduqlarının fərqi qərarlırmı?! Bu zavallıların bir qismi intellektin yoxluğu, bir qismi də aldıqları qrantın müqabilində hesabat vermək məcburiyyətindən bədniyyətlilərin zombiləşmiş icraçısına əvəliblər.

Sosial şəbəkələr, informasiya terroru və həqiqətin dəyəri

Əvvəli-Səh-10

ABŞ, Danimarka, Almaniya, Avstraliya, Rusiya və digər ölkələrdə keçirilən sorğuların ümumiləşdirilmiş nəticələri və kontent-tehlillər göstərir ki, sosial şəbəkədən qaynaqlanan təhlükələrin sayı-hesabı yoxdur: təhdid, zorakılıq, seksual zorakılıq, konfidensiallığın itirilməsi, pedofiliq, şayie, şantaj, böhtan, imice zerbe vurulması, spam, şəxsi informasiyanın elə keçirilməsi, kiberterrorizm, psixikaya mənfi təsir və bu qəbildən olan digər neqativ hallar getdikcə həndesi silsilə ilə artmaqdadır. Sosial şəbəkədə yerləşdirilən informasiya və kontentə görə onu təqdim edən istifadəçi cavabdehdir. Bu səbəbdən de çoxmilyonlu auditoriyada məsuliyyətsizliyə, səhələnkarlığa, milli, dini dözmüşüzlüyü, konstitusion quruluşun devrilməsinə, dövlətə qarşı itaetsizliyə, qanunsuz aksiyalara çağırış hüquqi baxımdan dövləti cinayet kimi tövüs olunmalıdır. Bəs dünya dövlətləri sosial şəbəkədən gələn bələlələr, neqativ hallara qarşı necə mübarizə aparırlar? Məsələn, ötən il Ukrayna "Vkontakte" və "Odnoklassniki" şəbəkəsini bloka aldı. Ukrayna belə addım atan ilk dövlət deyil. Artıq Rusiyada da bağlanmış sosial şəbəkələr var.

Cin

Çin Xalq Respublikası fərqli yolla gedərək, "Facebook", "Twitter", "Youtube" və digər sosial şəbəkələrin analoqlarını yaradır. Artıq həmin analoji şəbəkələr ölkədə kifayət qədər populyarlıq qazanıb. "Facebook"un analoqu olan "Renren Network" interfeysi sosial şəbəkə Cin gəncələri arasında böyük maraq doğuraraq kütüvileşib. Çinin kütləvi mikroblog servisi "Sina-Weibo" da uğurla fəaliyyət göstərir. Onun ən böyük sosial şəbəkəsi olan "Qzone" istifadəçilərinin sayına görə dünyada "Facebook" və "Youtube"dan sonra üçüncü yerdədir. Amma bu şəbəkələr yalnız Çində fəaliyyət göstərilərlər.

Rusiya

Rusiyada bloka alınmış peşəkar sosial şəbəke - "Linkedin"in istifadəçilərinin sayı artıq 36 faiz azalmışdır.

Türkmenistan

Türkmenistanda internet üzərində ciddi senzura vardır. Ölkə həkimiyətinə tənqid münasibət bəsləyen her bir informasiya dərhal bloklanır. "Youtube", "Facebook", "Twitter" VK şəbəkələri, həmçinin "WhatsApp" və "Viber" messencerləri de bloklanıb.

Özbəkistan

Bu ölkədə sosial şəbəkələr bloka alınmasa da, "Skype" və "Viber" messencerləri bağlıdır.

Şimali Koreya

İnternetə və digər sosial şəbəkələrə giriş yoxdur. "Facebook"un analoqu kimi yaradılan "Star-

lanma olmasa da, "Facebook" və "Youtube" şəbəkələrinə qarşı mənənələr yaradılır. Öxlaq polisi sosial şəbəkələre qoyulan şəkilləri və "amoral" saytları izleyir, nəzarətdə saxlayır. Məsələn, şəbəkəyə başıaçıq şəkil qoymuş qız əxlaqsızlığından adı reallığına çevrilənə bilər.

Vyetnam

"Facebook" şəbəkəsinə qarşı qismən məhdudiyyət vardır. Hökümet şəbəkəyə qoyulan informasiyanı daim izleyir. Sosial şəbəkədə hökumətin əleyhinə tənqidli informasiya yerləşdirilməsinə çox böyük məbləğdə cərimə tətbiq olunur.

con.net.kp" cəmi bir gün fəaliyyət göstərib. Ancaq ölkədə "Intranet" adlı daxili məlumat mübadiləsi şəbəkəsi var.

İran

"Facebook", "Twitter", "Youtube" üzərində ən sərt senzura İrandadır. Bu şəbəkələr bloka alınır. Fars dilində fəaliyyət göstəren interfeysi "Clob.com" milli sosial şəbəkə olkədə çox populyardır.

Tacikistan

"Facebook" sosial şəbəkəsi 2012-ci ildə bloka alınsa da, bir neçə ay sonra giriş bərpa olunub.

Pakistan

"Facebook" və "Youtube" şəbəkələrinə girişdə problemlər var, "Skype", "WhatsApp" və "Viber" messencerləri zaman-zaman bloka alınır. Həkimiyyət bunu antiterror təhlükəsi ilə izah edir.

Səudiyyə Ərəbistanı

Bu ərəb ölkəsində rəsmi blok-

Misir

2011-ci ilde "Ərəb baharı" zamanı internet bütünlükde bağlanmışdır. Daha sonra "Twitter", "Youtube" və "Facebook" vaxtaşırı bloklanmışdır. Vəziyyətdən asılı olaraq, sosial şəbəkəyə giriş gələn blokların, gələn da açılır.

İnformasiya terroru

İnformasiya terroru sağlam zəkanın, insanların ağıl və düşünəcisinin normal fəaliyyətinə qarşı yönəldilmiş təhlükəli psixointellektual təxbibatdır, insanların şüurlarına yeridilən yalan məlumat infor-masiya terrorunun əsas qaynağıdır. İnformasiya ilə manipulyasiya, kibercinayətkarlıq, faşizm və neofaşizm təbliğatı yolu ilə kütüvə şüra-tesir etmək, qorxu və vahimə ya-ratmaq, insanları cinayətkar əməl-lərə sövg etmək niyyəti tekce ayrı-ayrı fərdlərin deyil, xüsusi təlim görmüş məxfi mərkəzlərin, diversi-

ya qruplarının, hətta böyük güclərin, bəzi dövlətlərin fəaliyyətində belə önemli yer tutur. Serverlərin dağıdırılması, konfidensial məlumatların bilərkədən sosial şəbəkəyə ötürülməsi, transmilli korporasiyaların saytlarına hücum müasir dün-yanın adı reallığına çevrilənə bilər. Hətta iş o yerə çatıb ki, qələbələri belə sivil yollarla, liderlik keyfiyyət-ləri əsasında deyil, məharətlə hazırlanmış infor-masiya mübarizəsi sayesində eldə etməyə çalışırlar. Başqa sözə desək, infor-masiya müasir müstəvиде silaha çevrilmişdir. İnformasiya terroru genişlə-

emosional vəziyyətinə ciddi neqativ təsir göstərən qorxulu şayiələrin infor-masiya məkanına buraxılması hallarının alov saçan qıqlıcm kimi böyük partlayışa, ağır nəticələrə səbəb olması, çətin ki, kimdəsə şübhə doğursun. Mental terrorizm dən dəhlükəli istiqaməti cəmiyyətdə son dərəcə neqativ əhval-ruhiyyə yaranan aqressiv şayiə buraxılmasıdır. Belə şayiənin ən səciyyəvi nümunələrindən biri 1988-ci ilin dekabrında Ermənistanda zəlzələ baş veren zaman SSRİ terəfindən uydurulan və infor-masiya məkanında dərhal ciddi

reaksiya doğuran, əhalinin ABŞ-a qarşı nifrətini gücləndirən saxta infor-masiya idi. SSRI-nin xüsusi idarəət organları o zaman çox ustalıqla belə bir şayiə yaymışdır ki, ABŞ Ermənistanda tektonik-geoloji silahdan istifadə etmişdir. Bəzən adama ele gelir ki, son dövrə müxtəlif müstəqil internet resursları-nın meydana gəlməsi həqiqəti anlamağa, düzgün məlumatı yüz-lərle yalanın, uydurmanın içərisində saf-cürüük edib, seçməyə kömək edəcək. Təessüf ki, çox vaxt buna müyəssər ola bilmirik. Çünkü gərgin, ziddiyətli məqamda şüurlara yeridilən şayiənin arxasında infor-masiya məkanına ötürülən minlərle doğru məlumat əsl həqiqətin obyektiv daşıyıcısi olsa da, şayiələrin zərərlə psixointellektual təsirini dərhal silmək, yox etmək mümkün olmur.

(ardı var)

Orta məktəblərdə ilk dərs hansı mövzuya həsr olunacaq?

Ümumtəhsil məktəblərində 2018-2019-cu dərs ilinin ilk dərs məşğələsi ibtidai siniflərdə "Vətənim Azərbaycan", V-IX siniflərdə "Dövlət rəmzləri - müstəqilliyimizin simvolu", X-XI siniflərdə "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti - dövlətçiliyimizin bayraqdarı" mövzularına həsr olunacaq. SIA-nın məlumatına görə, bu, təhsil naziri Ceyhun Bayramovun "Ümumi təhsil sahəsində 2018-2019-cu dərs ilinin prioritet fəaliyyət istiqamətləri barədə" əmrində qeyd edilib.

Əmrlə rayon (şəhər) təhsil şöbə-lərinə, ümumi təhsil müəssisələrinə

tapşırılıb ki, ümumtəhsil məktəblərində müvafiq mövzular üzrə ilk

dərs məşğələsinin səmərəli və yad-daqlanması üçün zəruri təşkili-ti işləri vaxtında başa çatdırılsın, həmin dərslərdə aidiyəti təşkilatların nümayəndələrinin, mühərribə və əmək veteranlarının, məktəbin sa-biq məzunlarının iştirakını nəzərdə tutsunlar. Əmrə əsasən, bütün ümumi təhsil müəssisələrində hər iş heftesinə pedagoqoji və sagird he-yəti tərəfindən Azərbaycanın Dövlət Himninin ifası ilə başlanması və tənərəvərlik nümunəsi kimi ümumi norma olaraq qəbul edilir.

18 avqust 2018-ci il

Regionda valyuta ilə bağlı vəziyyət nə vəd edir?

Bu günə olan məzənnələrə əsasən, 1 türk lirası 0,2909 manat, 1 rus rublu 0,0254 manat, 100 İran rialı 0,0040 manat, 1 gürcü larisi isə 0,6589 manatdır. Bu da, o deməkdir ki, ABŞ tərəfindən Azərbaycanın qonşu ölkələrinə qarşı tətbiq edilən sanksiyalar bu ölkələrdə milli valyutanın dollara nisbətdə məzənnəsinin kəskin şəkildə düşməsinə səbəb olub. Valyutaların bu cür sürətlə zəifləməsi digər ölkələrin pullarına da təsir göstərib. Belə ki, "BRICS ölkələri" adlanan qrupda Rusiya ilə birlikdə təmsil olunan Braziliya və CAR-in milli valyutaları peso və rand da, uyğun olaraq, 3,1 faiz və 2,7 faiz zəifləyiblər.

"Rusiya təhlükənin aradan qaldırılması üçün kifayət qədər resursa malikdir"

Rusiya Bankı (Mərkəzi Bank) ölkənin valyuta bazarının vəziyyəti ilə bağlı açıqlama verərək, bildirib ki, son günlərdə rublun məzənnəsində ucuzaşmanın müşahide olunması global maliyyə bazarlarında dəyişiklik fonunda yeni potensial sanksiyalarla bağlı xəberlərə maliyyə bazarının təbii reaksiya verməsi ilə bağlıdır: "Rusiya Bankı maliyyə sabitliyinə yaranacaq təhlükənin aradan qaldırılması üçün kifayət qədər resursa malikdir".

"Türkiyə ölkədəki iqtisadi vəziyyətə bağlı fəaliyyət planına 5 yeni maddə əlavə edib"

Türkiyədə də milli valyuta ilə bağlı baş verənlərin qarşısının alınması istiqamətində tədbirlər görülməkdədir. Belə ki, Türkiye Xəzinə və Maliyyə Nazirliyinin ölkədəki iqtisadi vəziyyətə bağlı bir müddət əvvəl qəbul etdiyi fəaliyyət planına 5 yeni maddə əlavə edib. Edilən əlavələrə görə, bankların və real sektorunun problemlərini azaltmaq məqsədi daşıyır.

Yenilənmiş fəaliyyət planına əsasən, bundan sonra dövlətin kredit kanalları açıq qalmaqdə davam edəcək, şirkətlər nağd pul axınının dayanıqlığını təmin etmək üçün kreditlərin qaytarılması və qiymətləndirməsi prosesində əməkdaşlığı qorunacaq, kreditlərə limit qoyması məsələsi nəzərdən keçirilməyəcək. Bundan başqa, şirkətlərdən kredit götürülməsi ilə bağlı zəmin istənilməyəcək. İş adamları avqustun 8-dən sonra yaranmış iqtisadi vəziyyətə bağlı vaxtı keçmiş kreditlər barədə məlumatları və şikayətlərini risklərin idarəediləməsi mərkəzinə ötürə bilərlər.

Analitiklər: "Rusyanın vəziyyəti sabitləşdirməyə gücü catmayacaq"

Lakin bu ölkələrin ekspertləri atılan addımların qənaətbəxş olmadığını açıqlayıblar. Belə ki, rusiyalı analitiklər bildiriblər ki, payızda başlanacağı gözlənilən daha sərt ABŞ sanksiyaları əhalilə banklardakı dollar əmanətlərinin geri çəkməsinə səbəb olub. Onların sözlerinə görə, eləvə sanksiyaları reallaşsara, Mərkəzi Bankın valyuta bazarında vəziyyəti sabitləşdirməyə gücü catmayacaq.

Ekspertlər: "Türkiyə iqtisadiyyatı çətin imtahan qarşısında qala bilər"

Türkiyəli ekspertlərin fikrincə, ölkələrində ticaret kəsiri sürətlə artır. Ekspertlər bildirirlər ki, dövlət borclarının, həmçinin, ABŞ-in təzyiqi ilə xarici qurumlardan kredit almaq imkanlarının da məhdudlaşması neticəsində, Türkiyə iqtisadiyyatı çox çətin imtahanlar qarşısında qoya bilər.

Belə olan halda, qonşu ölkələrdə iqtisadi təlatümlər nə zamana qədər davam edə bilər. Baş verənlərin qarşısının alınması üçün daha hansı addımlar atılmalıdır?

Məsələ ilə bağlı açıqlama verən iqtisadçı İlham Şaban söyləyib ki, bu gün İran, Rusiya, Türkiye ilə yanaşı, Türkmenistan və Qazaxıstanda da milli valyutanın ucuzaşması onların iqtisadiyyatının Rusiyadan asılı olması ilə bağlıdır.

"Ayın 22-dən sanksiyaların ikinci etapı elan olunmalıdır"

Onun sözlərinə görə, Rusiyada ayın 22-dən sanksiyaların ikinci etapı elan olunmalıdır və bundan sonra rus rublunun yenidən ucuzaşması gözlənilir.

Türkiyədə vəziyyətin göz önünde olduğunu deyən iqtisadçının sözlerinə görə, qardaş ölkədə 1 gündə 12 milyard pul məbləğində xərclənib. Bildiyiniz kimi, Azərbaycanın bu ölkələrlə ticarət əlaqələri mövcuddur. Lakin Azərbaycanın kifayət qədər valyuta ehtiyatlarının olması ölkədə bu sahədə stabilliyin qorunmasına xidmet edir".

"Hökumətlər böyük səy və əmək siyaset həyata keçirməlidirlər"

Regionda valyuta ilə bağlı çətin vəziyyətin yarandığını dile getirən İlham Şaban söyləyib ki, hökumətlərdən bu cür vəziyyətlərde böyük səyler və əmək siyaset tələb edir: "Çox təəssüf ki, valyuta ilə bağlı problemlər olan ölkələrdə vəziyyətin gerginleşməsi təkcə iqtisadiyyatla bağlı deyil. Baş verənlər iqtisadiyyatı vəziyyətin təzahüründür".

"Neftin bahalaşması da Türkiye iqtisadiyyatına təsir edir"

İqtisadçı vurğulayıb ki, Türkiye ilə ABŞ arasında normal ticari əlaqələr hökm sürsə də, daha sonra yaranan

Əhalinin banklardakı əmanətləri 8 milyard manatı ölüb

2 018-ci il iyul ayının 1-nə əhalinin banklardakı əmanətlərinin milli valyuta ekvivalentində məbə

leği 8 milyard 109,3 milyon manat təşkil edib. SIA-nın məlumatına görə, əmanətlərin 62,4 faizi xarici, 37,6 faizi isə milli valyutada olan əmanətlər əvvəlki ilin müvafiq dövrüne nisbətən 1,7 dəfə artıb, xarici valyutada əmanətlər isə 0,2 faiz azalıb.

2018-ci il iyul ayının 1-nə ölkənin bank və digər kredit teşkilatlarının kredit portfeli milli valyuta ekvivalentində 12 milyard 105,6 milyon manat təşkil edib, onun 9 milyard 739,8 milyon manatı uzunmüddəli kreditlər olub.

Azərbaycanda enerji səmərəliliyi tələblərinə cavab verən məktəb fəaliyyət göstərəcək

Cəxiya şirkətləri bu ölkənin Azərbaycandakı səfirliliyi ilə six əməkdaşlıq şəraitində avqustun 14-dən Şəməxinin Qaravelli kəndində ibtidai məktəbin yenidən qurulması işinə başlayıblar. "Enerji səmərəliliyi tələblərinə cavab verən məktəb" adlı unikal layihəye hazırlanmış işləri artıq iki ilən çoxdur aparılır. Hazırda layihə yekun mərhələsinə qədəm qoyub. Bir ay müddətində aparılacaq yenidənqurma işləri yeni tədris ilinin başlanmasından bir gün əvvəl - sentyabrın 14-də başa çatmalıdır. Bina, ilk növbədə, ibtidai siniflərə oxuyan uşaqlar üçün nəzərdə tutulub.

AZERTAC Cəxiya şirkəliyindən daxil olan məlumatı istinadla xəbər verir ki, yenidənqurma işlərində enerjiyə qənaət edən ən müasir materiallardan və texnologiyalarдан istifadə olunacaq. Həmin materiallar 13 Cəxiya şirkətindən ibarət konsorsium tərəfindən pulsuz təqdim ediləcək.

Səfirliliyin iqtisadiyyat və ticarət məsələləri üzrə katibi Yan Yindrix deyib: "Bu layihənin məqsədi ikili xarakter daşıyır. Əvvələn, ümidivariq ki, o, Azərbaycan gənclərinin enerjidən səmərəli istifadə olunması barede məlumatlılıq səviyyəsinin artmasına mühüm rol oynayacaq. İkincisi, yenidən qurulan məktəb Cəxiya şirkətlərinin Azərbaycanda öz məhsulları üçün yeni müştəri və işgüzar tərəfdəşlər tapmasına geniş imkanları açır. Qeyd edək ki, Azərbaycan institutlarının çoxunun, ələlxüsus Təhsil Nazirliyinin dəstəyi olmadan bu cəsarətli layihəni həyata keçirmək mümkün olmazdı".

Sinoptiklər xəbərdarlıq edirlər: Havanın temperaturu enəcək, leysan yağacaq

Sinoptiklər ölkə ərazisində yağıntılı və küləklə hava şəraiti ilə bağlı xəbərdarlıq ediblər. Ekolojiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən AZERTAC-a bildirilər ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında avqustun 18-i gündüz və 19-da şimal-qərb küləyinin əsəcəyi, arabir güclənəcəyi gözlənilir. Havanın temperaturu ötən günlərlə müqayisədə tədricən 3-5° enəcək.

Avgustun 18-i gündündən 20-dək şimal rayonlarından başlayaraq Azərbaycanın bölgələrində hava şəraitinin qeyri-sabit keçəcəyi, bəzi yerlərdə şimşək çaxacağı, arabir yağış yağıncığı proqnozlaşdırılır. Ayri-ayrı yerlərdə yağışın leysan xarakterli və güclü olacaq, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə arabir güclənəcək. Havanın temperaturu ötən günlərlə müqayisədə tədricən 3-5° enəcək. Çaylarda sululuğun artacağı, bəzi dağ çayalarından qısamüddəli daşqın və sel keçəcəyi bildirilir.

Nailə Məhərrəmova

Rob Nikoldan revans almağa hazırlıdır

Yaxud Ermənistan bu dəfə Koçaryan-Paşinyan savaşı ilə çalxalanacaq

Robert Koçaryanın ölkə hüdudlarını tərk etməmək şərti ilə azadlığa buraxılması erməni ictimaiyyəti tərəfindən birmənalı qarşılınmadı. Belə ki, onun tərəfdarları bunu alqışlaşa da, əleyhdarları, yəni Nikol Paşinyanın çevrəsi və rilən qərarı siyasi həkimiyətin zəifliyi kimi qiymətləndirdi.

Başqa tərəfdən, Paşinyanın baş nazır olduğu 100 gün ərzində heç bir sosial-iqtisadi islahatlar apara bilməməsi, eləcə də, xalqın narazı qisminin müxtəlif tələbərlə aksiyalar keçirməsi müxalifətin mövcud iqtidara qarşı çıxışlarını artırmaqdadır. Xüsusilə, Ermənistanın ikinci prezidenti R.Koçaryanın siyasetə geri dönməsini bəyan etməsi, belə deməyə zəmin yaratır ki, siyasi-iqtisadi böhran içinde çabalanın ölkə Koçaryan-Paşinyan savaşı ilə çalxalanacaq. Daha dəqiq desək, Qarabağ klanının nümayəndəsi olan Koçaryan bu klanın mövqeyini qorumaq üçün həm separatçı "DQR"dən, həm də Rusiyadan dəstək alacağına əminliyini nümayiş etdirir. O cümlədən, köhnə sistemin - Serj Sarkisyanın devrilmiş iqtidarıının olıqarxiya cinahının da ona dəstək verəcəyini proqnozlaşdırmaq mümkündür.

Robert Koçaryan:
"Siyasətə geri dönməyə, sadəcə, məcburam"

Bu arada, R.Koçaryanın ölkəsinini "Yerkir Media" saytına verdiyi müraciətində maraqdoğru məqamlara rast gəlmək mümkündür. Koçaryan artıq siyasetə döndüyünü əminlikle qeyd etməklə yanaşı, onu da bildirib ki, onun bu qərarı birmənalıdır: "Həsab edin ki, mən siyasetə geri döndüm və bu qərarım dəyişilməz, eyni zamanda, birmənalıdır".

Onun siyasetə her hansı güc yaradaraq, yoxsa tək dönməsi ilə bağlı verilen suala verdiyi cavabda maraqdoğurucudur: "Bu dönüs müxtəlif formatlarda ola bilər. Lakin səbəblər barədə danışarkən deyə bilərəm ki, mən siyasetə geri dönməyə, sadəcə, məcburam".

Belə düşünmək olar ki, R.Koçaryan "müxtəlif formatlar" deyərək, yeni siyasi təşkilat yaratmayı, Paşinyanın həkimiyətinə qarşı radikal siyaset yürütməyi nəzərdə tutur. Əger belə olmasa idi, o, siyasetə dönməyəcəyini də deyə bilərdi. Halbuki Ermənistanın ikinci prezidenti siyasetə məcburi şəkildə döndüyünü vurğulayıb. Söz yox ki, o, arxasında hər han-

sı bir güc hiss etməsə idi, belə inamlı şəkildə fikirlərini açıqlamazdı.

"Bəs Ermənistanda nə var?"

Daha bir maraqlı nüans onun siyasetə geri dönüşünü geosiyasi vəziyyətə əlaqələndərmişdir. Koçaryan N.Paşinyanın bu istiqamətdə yanlış düşüncələrə malik olduğunu onə eyham vurub ki, Ermənistan məhv olmaq tehlükəsini yaşayır. O, xüsusilə, Türkiye bareddə fikirlərini bildirib, eləcə də, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında olan münasibətləri öncə sürərək, həll edilməmiş Qarabağ problemini də xatırladı. "Bəs Ermənistanda nə var" sualını veren R.Koçaryan da-ha sonra qeyd edib: "İndi ele bir hökumət mövcuddur ki, səriştəsi yoxdur və düşüncəmə görə, bütün bunları anlamır. Bu həkimiyət anlamır ki, orduunu qeyri-ciddi hesab etmək olmaz. Bu hökumət ordunad uzaqdır və anlamır ki, mövcud vəziyyətdə, məhz güclü ordu dövlətçiliyin qaranti ola bilər, hansı ki, əks-addimlər atılır və Ermənistanın böyük çətinliklə əldə etdiyi zəhmətləri yere vurulur. Mən anlayıram ki, bütün bunlardan keçmişəm və qarşıda dayanan təhlükə menim siyasetə geri dönməyimi şərtləndirir".

"Rusiya ilə bu dildə danışmaq, ümumiyyətə, olmaz"

R.Koçaryan N.Paşinyanın və etrafının anti-Rusiya xarakterli və qərbyönümlü siyasetinə də münasibətini bildirib və deyib ki, Rusiya ilə bu dildə danışmaq olmaz: "Həzirki həkimiyətin Rusiya ilə bu dildə danışması qəbul edilməzdir. Bu nə demekdir ki, Rusiya gərek Ermənistandakı yeni vəziyyətə alışın? Bu hökumət real tehlükələri təsəvvürünə belə getirmir və geosiyasi vəziyyəti dərk etmir. Biz, müəyyən bəyanatın verildiyini, lakin başqa cür addimların atıldığını görürük".

Yeri gəlmışken, artıq Rusiyanın siyasi analitikləri də Ermənistanın mövcud iqtidarından bəlli addimlarının bu ölkə üçün pis nəticələr verəcəyini dileyərək. Sadəcə, Kreml, hələlik, səbr edir və Pa-

şinyan həkimiyətinin Rusiyaya yönəldilmiş siyasetini bir daha nəzərdən keçirəcəyini gözlüyür. Xatırladıq ki, Rusiyanın XİN rəhbəri Sergey Lavrovun Ermənistanın yəni həkimiyəti ilə bağlı məlum bəyanatından sonra N.Paşinyanın rəsmi Moskvanın mövcud vəziyyətə alışmali olduğunu bildirmişdi ki, bu da qarşı tərəfi ciddi şəkildə qıcıqlandırılmışdı. Rəsmi Moskvanın beynin mərkəzləri isə artıq qalaqlanmış səbrin yavaş-yavaş tükəndiyini deyərək, nəticənin Ermənistan üçün heç də yaxşı olmayacağı bildirirlər. Məhz bu yöndə də fikirlərini açıqlayan Koçaryana görə, belə məsələlərə zarafat etmək olmaz: "Rusiya ilə bu dilde danışmaq, ümumiyyətə, olmaz".

Ümumilikdə götürəndə isə, R.Koçaryan Ermənistanın varlığını Rusiyasız təsəvvürünə getirə bilmediyini bildirib. Söz yox ki, artıq N.Paşinyanın həkimiyəti də buna məcbur edilir və görünür, onun başqa çərəsi də qalmır.

"Dovşan kimi qaçıb-gizlənməyə də ehtiyac yoxdur"

Koçaryan sözügedən müsahibəsində Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı sualları da cavablandırırcən, maraqlı məqamlara toxunub. O, N.Paşinyanı nəzərdə tutaraq, ikibaşlı fakir bildirib və onu dolayı ilə "qorxaq dovşan" adlandırib. "Əlbətə, mən Nikol Paşinyanla danışmağa hazırlam və danışqlar prosesindən heç vaxt qaçmamışam. Belə bir addim cəsərlili olardı və dovşan kimi qaçıb-gizlənməyə də ehtiyac yoxdur".

Göründüyü kimi, R.Koçaryan özünü nəzərdə tutaraq, Paşinyanla danışqlara getməməyi qorxaqlıq adlandırib, eyni zamanda, DQ məsəlesi etrafında baş nazırın danışqlar prosesinə aid olmayan, eləcə də, məmkün olmayan tələblər qoyaraq, qaćmasını da nəzərdə tutub.

Ümumilikdə götürəndə isə, Ermənistanda cərəyan edən siyasi böhran ab-havası səngimir və bu reallıq ölkədə yeni qarşılmalara, hətta vətəndaş mühərbişinə doğru sürətlə irəliləyir.

Rövşən NURƏDDİNOĞLU

Qabil Hüseynli: "Koçaryanın siyasi fəaliyyətə qayıtmaq və partiya yaratmaq istəyi təəcübü görünməməlidir"

Məlum olduğu kimi, Ermənistanın ikinci prezidenti, həbsdən azad edilmiş Robert Koçaryan artıq bəyan edibdir ki, siyasetə qayıdır və sona qədər öz mövqeyini qoruya-caqdır. O, hətta həkimiyətə gəlmək istiqamətində addimlar atacağını da istisna etməyib. Ümumiyyətə, Koçaryanın bu iddialarının Paşinyan həkimiyətini devirə bilməsi barədə də erməni ictimaiyyətində söhbətərə gəzməkdədir.

Mövzu ilə bağlı "Ses"ə açıqlama verən politoloq Qabil Hüseynliyə görə, R.Koçaryanın üzərindən hələ ki, cinayət ittihamları tam olaraq götürülməyib: "Sadəcə olaraq, o, Rusiyanın təkidi ilə həbsdən azad edilib. Amma istintaq prosesi və şahidlərin dindirilmesi, hem də belə deməye əsas verir ki, Koçaryanla bağlı cinayət işinin derinləşdirilməsi prosesi davam etməkdir. Üstəlik, Serj Sarkisyan da bu məsələ ilə bağlı istintaqa çağırılıb. İndi Koçaryanın siyasi fəaliyyətə qayıtmaq və partiya yaratmaq istəyi təəcübü görünməməlidir. Çünkü indiyə qədər ona belə bir göstərış verilməmişdi".

Politoloqa görə, hətta o, "Qazprom"da işlədiyi müddətdə, yəni S.Sarkisyanla münasibətləri soyuq olduğu vaxta da, partiya yaratmaq niyyətində olsa da, Rusiya tərəfindən buna əngəller yaradılmışdı: "İndi isə həmin əngəller götürülür və üstəlik, partiya yaratmaq imkanları da var. O, bu vasitə ilə Qarabağ klanından maksimum yaranılaraq, olıqarxları da özünə cəlb edib, Paşinyanın həkimiyətinə qarşı yönəldəcək".

Q.Hüseynli hesab edir ki, Koçaryan müxalifət bloku yaradıb, Paşinyanın anti-Rusiya xarakterli siyasetinə qarşı çıxacaq və lazımlı gələrsə, Rusiya da ona bu məsələdə açıq, ya da gizli şəkildə yardım göstərəcək: "O, bu vasitə ilə Ermənistanda qərbyönümlü siyaseti bloklamağı düşünür. Lazımlı gələrsə, Paşinyanın həkimiyətdən devrilmesi istiqamətində də addimlar atıla bilər. Hazırda Rusiya Paşinyanla bağlı bəzi taktiki gedisələr hazırlanıb. Bu taktiki gedisələr içində həm Sarkisyanın siyasi fəaliyyətinin canlandırılması, həm də onun parlamentdəki fraksiyasının feallaşdırılması, həm də Koçaryanın yeni partiya yaratmaqla siyasi müxalifət düşərgəsinin toparlanması kəmək edilməsi kimi planlar birincilik təşkil edir".

"Bu toparlanma ilə çox şeyə nail olmaq olar" deyə politoloq Robert Koçaryanın yeni güc olaraq, Ermənistandakı proseslərə təsir göstərəbiləcəyi ehtimalını istisna etməyib.

Gülyanə AĞAKƏRİMOVA

Azərbaycanda uşaqların sayı artıb

Son 4 ilde Azərbaycan-da uşaqların sayı artıb. SIA-nın məlumatına görə, 2013-cü ilde Azərbaycandakı 6 uşaq evində 510, 2016-cı ilde 8 uşaq evində 681, 2017-ci ilde 8 uşaq evində 729 uşaq olub. 2017-ci ilde ümumiyy-

də ölkədə əqli cəhətdən geri qalan uşaqlar üçün fəaliyyət göstərən 2 internat evində 329 uşaq olub. Bu rəqəm 2013-cü ilde nisbətən az - 310 nəfər olub. Bundan başqa, internat müəssisələrində təhsil alan valideynini itirən və ya valideyn himayəsindən məhrum olan uşaqların sayı 2013-cü ilde 757, 2017-ci ilde 639 nəfər olub.

18 avqust 2018-ci il

ADP-nin “REAL” ilə bağlı iddiası qüvvədə qalır

Sənəd, yoxsa sübut?

Bir müddət öncə, sosial şəbəkə üzərindən təsis qurultayı keçirib partiya-yə çevrildiyini elan edən “REAL” hərəkatının bu addımdan sonra müxalifət düşərgəsində bir sura narahatlıqlar baş qaldırıb. Əsas narahatlıqlardan biri isə, onuz da heç bir fəaliyyət mexanizmləri olmayan siyasi müxalifət partiyalarının yerlərinin daralmasıdır ki, İlqar Məmmədovun sədri olduğu “REAL” hərəkatı partiyaya çevrildiyini bəyan etdiyindən sonra bu amil özünü daha çox qabartmağa başlayıb. İstər AXCP, istər Müsavat, istərsə də digər partiyalar İ.Məmmədovun sədri olduğu qurumun partiyalar sırasına daxil olmasından elə də razı görünmürlər.

Söz yox ki, ortada olan məqamlardan biri də həmin partiyaların “REAL” tərəfindən siyasi arenadan çıxdış edilməsi təhlükəsinən ehtiyat etməlidir. Gələcəkdə xarici dipkorpuslarla, sefirliliklər, elecə də, Qərb təşkilatları ilə əlaqələr məsələsində “REAL”ın da partiya olaraq iştirak etməsi söz yox ki, müxalifət partiyalarında qısqanlıq hissələri yaratmaqdadır. Siyasi ekspertlərin bəzər fikirləri de belə deməyə əsas verir. Misal üçün, iddia olunur ki, İ.Məmmədov bir müddət sonra, özüne maliyyə mənbələri axtaracaq ki, “REAL”ın fəaliyyətini ayaqda saxlaya bilsin.

Yeri gəlməkən, onu da xatırladaq ki, sonuncu prezident seçkisindən əvvəl və sonra “Milli Şura”dan aksiyalara qoşulmaq kimi təkliflər alan “REAL” hərəkatı, həmin təklifləri rədd etdiyindən sonra düşərgənin, məhz radikal cinahının hücumlarına məruz qaldı. Sosial şəbəkələrdə kəskin fikir ziddiyətləri yaşananqla yanaşı, xüsusilə, “Milli Şura”-AXCP cütlüğünün müyyən qrupları hərəkat təmsilcilərini müxtəlif ittihamlarda suçladı-

lar.

Lakin həmin qarşidurmalar səngidikdən sonra, bu dəfə “REAL” digər siyasi təşkilat - radikallıqdan az-çox uzaq Sərdar Cəlaloğlunun sədri olduğu ADP tərəfindən kəskin ittihamlara məruz qaldı. Məsələ ondadır ki, ADP sədri artıq partiyaya çevrilmiş “REAL”ın sədri İlqar Məmmədovla bağlı sensation iddia ilə çıxış etdi və dedi ki, qarşı tərəf zamanında Azərbaycan dövlətinin maraqlarına zidd olan xəyanətkar bir sənədə qol çəkib. Demokratların sedrindən iddiasına görə, İ.Məmmədov Avropa Şurasına üzv olmaq üçün Dağılıq Qarabağla bağlı heç vaxt məsələ qaldırılmayacağını göstərən sənədə öz imzasını atıbmış.

Görünür, bu səbəbdən, ADP sədri S.Cəlaloğlunun sözügedən iddiasının ardınca, “REAL”ın sədri müavini Azər Qasımlı eyni motivdən çıxış edib və qarşı tərəfi “məntiqsiz” adlandırib, həmçinin, bildirib ki, həmin sənəd əldə oluna bilər, ancaq onun saxta olub-omaması da yoxlanılmışdır.

Beləliklə, müxalifətin siyasi gündəmde qalmaq üçün göstərdiyi çabalar, necə deyərlər, öz “bəhrəsini verir”. Daha doğrusu, ADP sədri “REAL” partiyasının rəhbərliyini bəlli məsələdə ittiham etmək, “bir güllə ilə iki doşvan vurmağa” çalışıb. Birincisi, gündəmde qalmaq, ikincisi isə, müxalifət partiyaları sırasına daxil olan “REAL”ı partiyalar sırasından çıxdış etmək üçün. Zaman isə öz axarı ilə bütün həqiqətləri üzə çıxara-caq...

Rövşən NURƏDDİNOĞLU

Hacıqabulda avtomobil aşib, xəsarət alan var

Hacıqabul rayonunda yol qəzası baş verib. SİA-nın məlumatına görə, hadisə Bakı-Qazax avtomobil yoluñun rayonun Padarçöl kəndi ərazisindən keçən hissəsində qeydə alınıb. Belə ki, Qazax rayon sakini, 1987-ci il təvəllüdü Ay-nur İsa qızı Xəliyovanın idarə etdiyi 99 LA 877 dövlət qeydiyyat nüsxəli “Hyundai” markalı minik avtomobili idarəetmədən çıxaraq aşib. Neticədə sürücü müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb. Yaralı Kürdəmir Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına yerləşdirilib. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Tovuzda 6000 dollar və 15000 manat dəyərində qızıl oğurlayan şəxslər tutulub

Tovuz rayonunda evdən külli miqdarda pul və qızıl əşyalar oğurlayan şəxslər tutulub. Bu barədə SİA-ya Daxili İşlər Nazirliyindən məlumat verilib. Belə ki, Tovuz rayon Polis şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində avqustun 14-də rayon ərazisindəki evlərin birindən divarda quraşdırılmış seyfdən 6000 ABŞ dolları, 200 avro, 680 manat pul və 15000 manat dəyərində qızıl əşyalar oğurlamaqda şübhəli bilinən Aşağı Öysüzlü kənd sakini Taleh Cəfərov və şəhər sakini, əvvəller mehmək olunmuş Orxan Hüseynli saxlanılıblar. Qeyd edək ki, oğurluq İlham Əlekbərovun evindən olub və həmin şəxs kənddə stomatoloq kimi fəaliyyət göstərir.

Qadın özünü hərəkətdə olan avtomobildən ataraq intihar edib

Xaçmaz rayonunda 42 yaşı qadın özünü hərəkətdə olan avtomobildən ataraq intihar edib. SİA-nın məlumatına görə, hadisə rayonun Vələmir kəndinin ərazisində baş verib. Xaçmaz şəhər sakini, 1976-ci il təvəllüdü Səməle Qasımovə özünü Cavanşir Səfərovun idarə etdiyi “VAZ 21015” markalı avtomobildən atıb. Qadın hadisəyə ölüb. Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin 125-ci (Özünü ölüm həddinə çatdırma) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb, araşdırma aparılır.

“Milli Şura”nın Müsavata ehtiyacı var?

Bu dəfə AXCP sədri Əli Kərimli müsavatçı Arif Hacılıya “ağız açır”

“Milli Şura”nın parçalanma prosesi davam edir və son bir neçə ayda bu ölü qurumdan gedənlərin sayı da artmağa başlayıb. Əldə etdiyimiz sahih məlumatə görə, istər fərdi qaydada, istərsə də partiya tərkibində təmsil olunanlar, artıq AXCP sədri Əli Kərimlinin dirijor çubuğu altında qalmış istəmədiklərini bu və ya digər tərzdə dile gətirirlər. İddia olunan isə, burdur ki, sədr Cəmil Həsənli, bütövlükdə, öz səlahiyyətlərini Ə.Kərimliyə verib və formal olaraq, bu posta sahiblik edir. Yəni fəaliyyətin əsas hissəsi AXCP sədrindədir. Hətta gec-gec də olsa, keçirilən sessiyalarda belə, C.Həsənlinin verdiyi təkliflər Ə.Kərimli və onun partiyadaşları tərəfindən rədd edilir.

Əli Kərimlinin “bizimlə olmayan bizdən deyil” tipli bəyanatları arxa plana keçib

dəqiq desək, onun başqanlıq postuna yiye-lənərkən, Ə.Kərimliyə dəfələrlə iş birliyi təklif etmesinə rəğmən, həmin təkliflərin rədd edilməsindən sonra AXCP sədrinə müsbət cavab versin. O cümlədən, Müsavat daxilində Hacılının bu avantüraya gedəcəyi halda, partiyadan istəfa verəcəklərini deyənlər də var. Misal üçün, Müsavatın aparat rehbəri Gülağa Aslanının A.Hacılıya ultimatumu göstərə bilerik. Belə ki, G.Aslanının müsa-vatçı başqanın “Milli Şura”ya qayıdağı halda, partiya sıralarını tərk edəcəyi xəber-darlığı ilə bağlı məlumatlar da mövcuddur.

Ona görə də, belə qənaətə gəlmək mümkündür ki, A.Hacılı Ə.Kərimlinin Müsavat partiyasının bütün müsavatçılarla birgə “Milli Şura”ya geri dönməsi təklifini qəbul etmək fikrində deyil. Hətta vaxtılıq Isa Qəmbərin “Milli Şura”da həmsədrlik institutunun yaradılması təklifinə yenidən baxılsı, elecə də, A.Hacılıya həmsədrlik vəzifəsi təklif olunsa belə, onun həmin təklifləri rədd edəcəyi gözləniləndir.

AXCP sədri Ə.Kərimli İ.Qəmbərin bu təklifini səsə qoyaraq, süni şəkildə qəbul etdirməmişdi

Qeyd edək ki, hələ Müsavat partiyası “Milli Şura”da təmsil olunarkən, bu qurumun sədri Rüstəm İbrahimbəyov olarkən, sabiq başqan orada həmsədrlik institutunun yaradılması ilə bağlı təşəbbüs irəli sürmüştə. Məhz onda AXCP sədri Ə.Kərimli İ.Qəmbərin bu təklifini səsə qoyaraq, süni şəkildə qəbul etdirməmişdi. Məhz bu baxımdan, demək mümkündür ki, indi də “Milli Şura”nın, daha doğrusu, AXCP-nin Müsavatı ehtiyacı yaranıb. Lakin Müsavat rəhbərliyi bəhəri təmin etmək fikrində olmadığını bəri başdan sərgileyir. Hər halda, bir-birini həzm etməyən iki əzəli düşmən partiyaların bundan sonra da bir araya gəlməsi məsələsi kifayət qədər reallıqdan uzaqdır və ümumiyyətlə, inandırıcı görünmür.

Rövşən RƏSULOV

Gədəbəydə bir tondan çox narkotik tərkibli bitki məhv edilib

Gədəbəydə bir tondan çox narkotik tərkibli bitki məhv edilib. DİN-dən SİA-ya verilən məlumatə görə, RPŞ-nın əməkdaşları tərəfindən Başkənd kəndi ərazisində yabanı halda bitmiş, ümumi çekisi 1 ton 218 kilogram olan 1560 ədəd çətənə kolu aşkar edilərək məhv edilib.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyev iqtisadiyyat və siyasətdə islahatlarla yanaşı, gənclərin problemlərinin həllinə yönəlmış strategiya və böyük program nəzərdə tutan ölkənin sosial-mədəni modernləşməsi xəttini qəbul etmişdir. Ölkə başçısı alımların və siyasi xadimlərin proqnozlaşdırmaqları olduqları ölkə gələcəyinin, ilk növbədə, gənclərin keyfiyyətli təhsil almalarından və işlə təmin olmalarından asılı olduğu fikrinə əsaslanır.

Son illerdə bu istiqamətdə çox işlər görüldü. Sadece, təxminən bir milyon iş yerinin açıldığı, ipoteka programının qəbul edildiyini, iqtisadiyyatın sabit şəkildə inkişaf etdiyi ni qeyd etmek kifayətdir.

Bir çox gənc tələbə və doktorantlar dünyanın ən yaxşı ali məktəblərində təhsil alırlar və elmi təcrübə keçirlərlər. Həqiqətən, bu tarixi təşəbbüslerin sırasında Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti və Birinci Xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fonduunun çox böyük yeri vardır. Fondu, həmçinin, çoxuşaqlı ailələrə kömək göstərərək, uşaqların bugünkü problemləri, ailəde zorakılıq hallarının qarşısının alınması və digər məsələlərde de məşğul olur.

Akademik Nizami Cəfərov yazar: "Günümüzdə ailə mövzusu çox önemli məsələlərdən biridir. Bu istiqamətdə dövlət səviyyəsində çox böyük işlər görüldür. Mən qeyd etmək istəyirəm ki, ailə məsəlesi həmçən nəticə etibarilə gəlib uşaqlar məsəlesi üzərində dayanır. Yeni ailə qurula və ya dağıla bilər. Buna yaşılı insanlar məsuliyyət daşıyır və buna onların hüquqi və mənəvi selahiyyətləri var. Amma sonda ortada uşaqların qalması və uşaqların sahibsizliyi - bu, artıq ailə məsələlərinin ən çətin problemidir. Bu problemləri aradan qaldırmaq üçün

asılıdır. Həm də ki, bu vəzifələri, məsələn, Azərbaycanda yalnız Azərbaycan fəlsəfəsi yerinə yetirə bilər. Ənənəvi Azərbaycan cəmiyyətində ailə verbal surətdə həmişə böyük nüfuza malik olub, lakin global bazar iqtisadiyyatına xas münasibətlərin hegemonluğu şəraitində onun nüfuzu ciddi sarsıntıya məruz qalıb, bu isə, təəssüf doğurmaya bilməz, çünki ailədən, əvvəlki kimi, çox şey asılıdır.

Azərbaycan fəlsəfəsinin öz integrasiyaedici vəzifəsini yerinə yetirə bilməsi üçün, o, fəlsəfi tədqiqatların necə aparılmalı olduğunu, neyin fəlsəfəni digər elmlərlə bağlaşdırmasını göstərməlidir. Bunun üçün, birincisi, müqayisəli tədqiqatlar aparılmalıdır, özü də onları necə aparmağın lazımlığını dərk edərək. Belə olduqda, biz müasir fəlsəfənin dəyer-etik tərkib hissəsinin əhəmiyyətini görmüş olarıq. Onun bu tərkib hissəsi məntiqə və sübutluluq prinsiplərinə zidd olmalıdır.

İkinci, fəlsəfədə müqayisəli tədqiqatlara tələbat onların həyata keçirilməsi üçün metodoloji və metodik işlərin hazırlanması zəruretini şərtləndirir. Məsələn, fənlərarası tədqiqatların metodologiyasına ehtiyac vardır, çünki onlar aparılan sosiologiya, iqtisadiyyat elmi, siyasi araşdırımlar və s. sahələrdə əldə edilmiş biliklərdən istifadə edilməlidir. Təkçə biliklərin özü yox, onlardan istifadə etmək bacarığının olması da vacibdir. Son zamanlar Azərbaycanda həmin məsələlər üzrə bir neçə fəlsəfi əsər nəşr olunub. Məsələn, müəllifi olduğunu "Etikaya giriş", "Öxlaqın təfsiri təcrübəsi", "Qloballaşma və müasirləşmə şəraitində fəlsəfənin aktuallığı haqqında" kitabları göstərmək olar. Bu əsərlərdə həm də ailə, biotika sahələrində müqayisəli tədqiqatları aparılması zərureti qeyd olunub və bu araşdırımları necə həyata keçirməyin lazımlığı haqqda müəyyən tekliflər irəli sürürlər. Ən azı, bir-birinə oxşar olan və olmayan cəmiyyətləri müqayisə etmək vacibdir. Azərbaycanda isə ailə modellərinin (şəhər və kənd ailə modellərini, bunları isə, öz növbəsində, onlarda üstünlük teşkil edən şəhər tipi üzrə tutusdurmaq lazımdır) elamətlərini aşkar ve müqayisə etmək zəruridir. Bizim irəli sürdüyüümüz yenilik müasir Azərbaycanda bir neçə şurur tipinin (ideal tiplərin) fərqləndirilməsi və onlar üçün təyin edilmiş olan dəyərlərin təhlilindən ibarətdir, ictimai əxlaq, ailə problemləri isə çox cəhətdən, məhz kimin şururunun, kimin dəyərlərinin üstünlük teşkil etməsindən asılıdır. Əslində, bu məsələlərin araşdırılması, ailə, tərbiyə və s. sahələrdə dövlət siyasetinin yürüdüləməsi üsullarını dəqiqləşdirməyə imkan verir.

Üçüncü, qloballaşma və müasirləşmə sahəsində irəlidə gedənlərə əxlaqla çalışın, məsələn, Rusiya, Azərbaycan və Türkiye kimi ölkələrdə cəmiyyət və dövlətin inkişafında əxlaq, ictimai şurur və mədəniyyətin rolü, hələlik, müəyyən dərəcədə lazımlı olduğu qədər qaymamışdır. Bir çoxları əminidir ki, iqtisadiyyat və siyasetin inkişafı, qanunvericilik sahəsində dəyişikliklər və nəhayət, elitlərin mövqeyi həlliədir. Bütün bu sahələrin böyük əhəmiyyətə malik olduğunu rəğmən, elmdən, elmi biliklərdən, elmi ekspertizadan, nəinki həmin sahələrdə, habelə, ictimai və əxlaqi şurura təsir sahəsində istifadə etmək lazımdır. Əlbətə, irəlidə gedənlərə əxlaqla çalışmış inkişafın, her şəydən əvvəl, ölkədə üstünlük teşkil edən şurur müasir olmaması və ya müasirliyə tam müvafiq olmaması ilə şərtləndirilən nəzərə almaqla.

Dördüncü, Azərbaycanda ölkənin müasirləşdirilməsi kursu qəbul olunub. Bu gün hamı etiraf edir ki, qloballaşma şəraitində mədəniyyət ictimai elmlərin, hər şəydən əvvəl, fəlsəfənin üzərinə xüsusi vəzifələr qoyur. Bu ideyalar daha dolğun şəkildə Azərbaycan Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, akademik R.Mehdiyevin eserlərində öz əksini təqib edir. Onun "İctimai və humanitar elmlər" və "Müasir Azərbaycan milli ideyanın təcəssümü kimi" məqalelərini göstərə bilərik. İctimai elmlərin ictimai şurura təsirin həmin təsirin necə və hansı üsullarla mümkün olduğunu öyrənilməsini nəzərdə tutur və eyni

zamanda, ailədə şurur xüsusiyyətlərini, onun vətəndaşlara, onların ailədən kənar davranışına və s. təsirini tədqiq etmək lazımdır.

Beşinci, tərbiyə işində çox şəhər ailədən, kişi və qadın, valideyin və uşaqlar arasındaki qarşılıqlı münasibətlərdən, ailədə zorakılığa və toleransiya münasibətdən, uşaqların, böyüməkde olan nəslin tərbiyəsindən və ictimai elmin bu sahədəki real vəziyyəti ne dərəcədə müəyyən edə bilməsindən asılı olduğu ilə razılaşmamaq çətindir. Hər halda, statistika, sosioloji tədqiqatların nəticələri, etika-sosioloji, etika-psixoloji, tibbi və hüquqi biliklər istifadə edilməlidir. Altıncı, apardığımız tədqiqatlara əsaslanaraq, qeyd edək ki, Azərbaycanda üstünlük teşkil edən dəyərlərinin bir-birindən fərqləndiyi bir neçə ailə modeli vardır. Kiçik şəhər ailəsi, islamönlü ailə və böyük ailəyə həsr olılmış tədqiqatlar aparılmalıdır. Müasir şəraitdə ənənəvi ailə dəyərlərinin nə olduğunu dərk etmək lazımdır və onların her biri üzrə ailədə zorakılıq və toleransiya, azadlıq və məsuliyyət və s. xüsusunda məlumatlar əldə edilməlidir".

Vahid Ömrəov,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KIVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti
yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkışafına Dövlət Dəstəyi Fonduun maliyyə
dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqların
müdafası, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət
səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi
fəallığının artırılması" istiqaməti
çərçivəsində hazırlanıb

Qloballaşma dövründə müasir ailənin hüquqları

geniş sosioloji təhlil imkanlarımız var."

Azərbaycan Respublikası Aile, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Aynur Sofiyeva yazar: "Sözlərimə ölkə Prezidentimiz Cənab İlham Əliyevin fikirləri ile başlamaq istəyirəm. Hər zaman bizim xalqımız üçün milli ailə dəyərlərimiz çox önemli olub. Bu gün ölkəmizin inkişafı və müstəqilliyimizin möhkəmlənməsi, milli dəyərlərimizin tam bərqrər olmasından üçün ailə dəyərləri daim yüksək səviyyədə olmalıdır. Prezidentimizin dediyi bu fikirlər bizim dövlətimizin ali siyasetinin əsas konsepsiyasıdır. Əgər ailə sağlamlırsa, ailə xoşbəxtidirsə, yalnız bu halda cəmiyyətimizin inkişafından danışa bilerik. Bele bir fikir var: sağlam ailə güclü dövlətin təmələdir. Bizim hər birimiz bilir ki, zaman ailə dəyərlərinə və milli dəyərlərimizə öz təsirini göstərir. Bütün bu təsirlərə baxmayaq, bu gün əsas fundamental dəyərlərimizi qoruyub saxlamağı bacarmaq lazımdır. Təessüflər olsun ki, indiki zamanda sünə təsirələr Azərbaycan ailəsində müəyyən dərəcədə özünü göstərir. Ailədə qadın və kişinin rolleri, vəzifələri, uşağın dünyaya getirilməsi, bütün bu məsələlərdə təsirələr özünü göstərir. Biz, komitə ola-

Alimlər hamilələr üçün ən faydalı qidalanı müəyyən ediblər

Yumurtanın tərkibi yod, B12 və D vitamini, dəmir, fol turşusu, xolin ilə zəngindir. Bu nəticə aparılan 18 elmi tədqiqatın yekununda əldə olunub. Bütün bunlar dəniz məhsullarının tərkibində olan uzun zəncirli yağ turşularının çatışmazlığı zamanı kömək edir. Alimlər bununla tərkibi hamile qadılara lazımlı olan bir sıra vitamin ve mikroelementlə zəngin ən faydalı qidalanı müəyyən ediblər. AZERTAC Rusyanın tibb saytlarına istinadla xəbər verir ki, mütəxəssislərin fikrincə gələcək anaların günlük qida rasionuna toyuq yumurtası əlavə etməklə, vaxtından əvvəl doğuş riskini azaltmaq, uşaqla çeki azlığının və hamilələrdə meydana çıxan depressiyanın qarşısını almaq olar. Bundan əlavə alimlər bildirlər ki, yumurta D vitamini mənbələrindən biridir və bu ərzaq B12 vitamini ilə də zəngindir.

Zabit Səmədov muay-tay çempionu Bris Quidona qalib gəlib

Azerbaycanlı K-1 döyüşçüsü, kik-boksinq üzrə dəfələr dünya və Avropa çempion olmuş Zabit Səmədov muay-tay üzrə fransızlı çempion Bris Quidon ilə qarşılaşdı. AZERTAC xəbər verir ki, Çeçenistanın paytaxtı Qroznıda baş tutan döyüş Zabitin qələbəsi ilə yekunlaşdı. Döyüş Çeçenistanın ilk prezidenti Əhməd Hacı Kadirovun doğum gününə həsr olundub.

Sağlamlıq və emosiyalar...

Bizim hər bir emosiyamız beynin müəyyən sistemini fəalaşdırır, hərəkəti dəyişməyə, yeni vəziyyətə uyğunlaşmaya yönəldir. Məsələn, qorxu hissi bizdə "qaçmaq" fikrini oydur: qanda adrenalin ayrıılır, ürək əzələsinin, tənəffüs sisteminin işi güclənir, arterial təzyiq yüksəlir, nəbzin vurması sürətlənir, madələr mübadiləsi orqanlarının işi zəifləyir.

AZERTAC Rusyanın tibb sahəsində ixtisaslaşmış KIV-lərinə istinadla xəbər verir ki, Carlz Darwin təkmül müstəvisində emosiyaları səciyyələndirirkən onların instinkt davranışçıları ilə əlaqəsindən danışır. Bizim bədənimiz istenilən emosiyaya cavab verir. Deməli, daxilən keçirdiyimiz halların səhhətimizə müsbət və ya mənfi təsirində təcəccübü heç nə yoxdur.

Emosiyaları böğməq sağlamlığa təsir edə bilər. İnsanın öz emosiyasını böğməsi böyük qüvvə sərf edərək iri topu su altında saxlamağa bənzeyir. Biz emosiyalarımızı gizlətmək məqsədilə həddən ziadə səy göstəririk, buna baxmayaraq emosiyalar "azadlığa" buraxılır, özü de müxtəlif xəstəliklərin əhatəsində. Bizim bədənimiz yaxınlaşan təhlükə barədə daim siqnal verir. Məsələn, kürəyinizdə, sinənizdə ağrılar, başağrısı yaranıbsa, iştahanız pozulubsa, sizdə qəbzlik, ishal yaranıbsa, təngnəfəslilik, ağızda quşluq hiss olunırsa, yuxu pozulubsa, deməli psixi sağlamlığa və emosiyalara diqqət yetirməyin vaxtı çatıbdır.

Azerbaycan grossmeysterləri Monqolustanda uğurla çıxış ediblər

Azerbaycan grossmeysteri Nicat Abbasov Ulan-Bator-da keçirilən beynəlxalq turnirdə 9 mümkün xaldan 6-sını toplayaraq gümüş medala layiq görüldü. AZERTAC xəbər verir ki, turnirin qalibi 7 xal toplamış amerikalı şahmatçı Rey Robson olub. Azerbaycanın digər təmsilçisi Vasif Durarbəyli və rusiyalı şahmatçı Anton Şomoyev liderdən iki xal geri qalıb. Yarılda 5 ölkədən 10 şahmatçı, o cümlədən 8 grossmeyster iştirak edib.

Ses

Son səhifə

18 avqust

Azərbaycanlı döyüşçülər peşəkar boks gecəsində iştirak edəcəklər

Sentyabrın 12-də Şimali Osetiya-nın paytaxtı Vladiqafqazda keçiriləcək peşəkar boks gecəsinə 8 ölkənin idmançıları qatılacaqlar. AZERTAC xəbər verir ki, gecədə ən yaxşı yerli idmançılar, habelə Azərbaycan, Çin, Ukrayna, İran, Gürcüstan, Kamerun və Ermənistən təmsilçiləri iştirak edəcəklər.

Rusyanın dünya şöhrəti boksçusu, bircinci ağır çəkide sabiq dünya çempionu Muratd Qassiyev da qonaqlar arasında olacaq. O, 2018-ci il iyulun 22-də ukraynalı Aleksandr Usik ilə döyüşdən sonra çempionluq titulunu itirib və bu döyüş onun karyerasında ilk məglubiyyət olub. Onun aktivində Dünya Boks Təşkilatının (WBC), Beynəlxalq Boks Assosiasiyasının (IBF), Dünya Boks Assosiasiyasının (WBA), Dünya Boks Şurasının (WBO) mükafatları var. Vladiqafqazda tamaşaçılara 10 döyüş təqdim ediləcək. Bu döyüşlər peşəkar boksun bütün qaydalarına uyğun şəkildə keçiriləcək. Təşkilatçılardan biri deyib: "Bu il biz çox keyfiyyətli program hazırlamışq, bizi yerli boksçuların, əcnəbi peşəkarların və gənclərin iştirakı ilə maraqlı döyüşlər gözləyir. Onlar həqiqətən keyfiyyətli boks nümayiş etdirən perspektivli idmançılardır. Bundan əlavə, bizi əcnəbi idmançıların iştirakı ilə döyüşlər, habelə Murat Qassiyev ilə səhəbət gözləyir"

UEFA Avropa Liqasının play-off mərhələsində bütün rəqiblər məlum olub

UEFA Avropa Liqasının play-off mərhələsində qarşılaşacaq bütün cütlükler müəyyənləşib. AZERTAC xəbər verir ki, turnirin play-off mərhələsində 21 görüş oynanılacaq. Qarşılaşmalardan səkkiz UEFA Çempionlar Liqasının üçüncü təsnifat mərhələsinde uduzaraq mübarizəni bu turnirde davam etdirən klublar arasında keçiriləcək. Digər 13 oyun isə mübarizəyə UEFA Avropa Liqasında başlayan komandalar arasında olacaq.

UEFA Çempionlar Liqasında Belarusun BATE kollektivinə uduzan Ağdamın "Qarabağ" klubu UEFA Avropa Liqasının play-off mərhələsində Moldovanın "Şerif" klubu ilə qarşılaşacaq. Ağdam təmsilçisi "Şerif"i mübarizədən kənarlaşdırısa, qrup mərhələsinə vəsiqə qazanacaq.

Mirça Luçesku: "Zenit"dən niyə göndərildiyimi hələ də anlaya bilmirəm"

Futbol üzrə Türkiye milli komandasının baş məşqçisi Mirca Luçesku "Zenit"i çalışdırıldığı dönenlə bağlı açıqlama verib. SIA-nın məlumatına görə, Luçesku Rusiya təmsilçisindəki işini uğursuz qiymətləndirənlərlə razılaşmayıb: "Zenit"de uğursuz olduğunu düşünənləri anlaya bilmirəm. Rusiya Super Kubokunu qazandı. Çempionatı 3-cü başa vurdum. Klub sayəmdə çoxlu pul qazandı. Çempion da ola bilərdik. "Spartak" həmin mövsumu əla keçirdi. Son dəqiqələrdə çox qollar vurdular. Hakimlər bizi qarşı haqsız qərarlar çox verdilər". 73 yaşlı mütəxəssis Sankt-Peterburq təmsilçisindən göndərilməsini hələ də anlaya bilmir: "Əlbəttə, səhvərim də olub. Bəzi futbolçularla daha yaxşı münasibət qura bilərdim. Milyonlar xərcləmədən gənc, yaradıcı komanda qurmaq istəyirdim. Bir il də gözləmək lazım idi. Daha sonra nələr edəcəyimizi görəcəkdilər. Sözün düzü, "Zenit"dən niyə göndərildiyimi hələ də anlaya bilmirəm".

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 32.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Ses" in komputer mərkəzində yığılı, səhifələnir.
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur.
Qəzətdə AzərTAc, SIA, APA və AZADINFORM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 5500